

ЗАКОН ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ (*)

(*Во овој закон се транспонираат одредбите од Директивата 2012/27/EU за енергетска ефикасност, Директивата 2010/31/ЕС за енергетски карактеристики на зградите и Регулативата 2017/1369 за утврдување на рамка за означување на потрошувачката на енергија, како што се усвоени и изменети од Министерскиот совет на Енергетската заедница.)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат:

- 1) ефикасното користење на енергијата во Република Македонија;
- 2) политиката на енергетска ефикасност;
- 3) надлежностите на Министерството за економија (во натамошниот текст: Министерство) и Агенцијата за енергетика на Република Македонија (во натамошниот текст: Агенција) во врска со спроведувањето на овој закон;
- 4) енергетската ефикасност и потрошувачката на енергија во јавниот сектор;
- 5) обврзувачката шема и алтернативните мерки за енергетска ефикасност;
- 6) енергетските контроли во индустријата и комерцијалниот сектор;
- 7) енергетската ефикасност при пренос, дистрибуција и снабдување;
- 8) вршењето на енергетските услуги и начините на финансирање на мерки за поддршка на енергетската ефикасност;
- 9) енергетската ефикасност на зградите;
- 10) означувањето на потрошувачката на енергија и еко дизајнот на производите кои користат енергија;
- 11) други прашања од областа на енергетската ефикасност.

Цели на законот

Член 2

(1) Целта на овој закон е да се обезбеди:

- 1) постигнување на висок степен на ефикасност при користењето на енергија со мерки за ефикасно користење на енергија во Република Македонија;
- 2) остварување на целите за одржлив развој на енергетиката преку:
 - намалување на потрошувачката на енергија, особено од фосилни горива, со примена на мерки за енергетска ефикасност заради создавање на ефикасен, конкурентен и финансиски одржлив енергетски сектор,
 - намалување на негативното влијание врз околината, и
 - исполнување на обврските превземени со ратификуваните меѓународни договори;
- 3) зголемување на енергетската ефикасност во областа на домувањето и градежништвото преку унапредување на енергетските карактеристики на зградите;

- 4) зголемување на енергетската ефикасност во комерцијалниот сектор, индустријата, транспортниот сектор и енергетската опрема, како и преку поттикнување на искористувањето на обновливите извори на енергија;
 - 5) овозможување на услови за вршење на енергетските услуги преку поттикнување на дејностите и достапноста на производи поврзани со енергетската ефикасност; и
 - 6) воспоставување на рамка за енергетско означување и еко дизајн на производите кои користат енергија.
- (2) Ефикасното користење на енергијата е од значаен интерес за Република Македонија.

Дефиниции

Член 3

(1) Одделните изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

- 1) „енергетска ефикасност“ е сооднос на резултатот од изведување услуги, стоки или енергија, со внесот на енергија;
- 2) „енергетска контрола“ е систематизирана постапка за утврдување на постојната потрошувачка на енергија, идентификација и квантификација на економски оправдани можности за заштеда на енергија во згради или група згради, индустриски процеси или постројки, или во јавни или приватни услужни дејности и опфаќа подготовка на извештај за енергетската контрола;
- 3) „енергетска услуга“ е физичка корист, полезност или добро кое произлегува од комбинација на енергијата со енергетски ефикасна технологија или со некое дејство, коешто може да вклучува операции, одржување и контрола неопходни за давање на услугата, коешто се испорачува врз основа на договор и во нормални околности се покажало дека резултира со проверливо и мерливо или проценливо подобрување на енергетската ефикасност или заштеда на примарна енергија;
- 4) „ефикасно централно греење и климатизација“ е систем за централно греење или климатизација со користење на најмалку 50% обновлива енергија, 50% отпадна топлина, 75% топлина од комбинирано производство или 50% од нивна комбинација;
- 5) „ефикасно греење и климатизација“ е опција за греење и климатизација која, во споредба со основното сценарио кое рефлектира вообичаена ситуација, значително го намалува внесот на примарна енергија потребна за снабдување на една единица на испорачана енергија во рамките на соодветна граница на системот на трошковно-ефективен начин, како што е оценето во анализата на трошоци и придобивки, земајќи ја предвид енергијата потребна за екстракција, конверзија, транспорт и дистрибуција;
- 6) „комбинирано производство на енергија“ е истовремено производство во еден процес на топлинска, електрична и/или механичка енергија;
- 7) „комбинирана постројка“ е постројка во која истовремено и во еден процес се произведува топлинска, електрична и/или механичка енергија;
- 8) „високоефикасна комбинирана постројка“ или „ВЕКП“ е постројка што произведува електрична и топлинска енергија со висок коефициент на полезно дејство на постројката и ги исполнува пропишаните критериуми согласно применливите прописи;
- 9) „топлинска енергија“ е енергија во облик на топла вода или пареа добиена во постројки за производство на топлинска енергија со користење на горива (фосилни, биомаса или биогаз), геотермални извори или сончева енергија;
- 10) „краен потрошувач“ е физичко или правно лице кое набавува енергија за сопствена финална употреба;

- 11) „финална потрошувачка на енергија“ е целата енергија доставена до индустријата, транспортниот сектор, домаќинствата, услугите и земјоделството, не вклучувајќи ги испораките до секторот за претворање на енергијата и до самата енергетска индустрија;
- 12) „примарна потрошувачка на енергија“ е бруто копнена потрошувачка со исклучок на неенергетската употреба (non-energy use);
- 13) „мерка за подобрување на енергетска ефикасност“ е секоја мерка насочена кон определена група потрошувачи со чија примена се постигнува подобрување на енергетската ефикасност што може да се измери, потврди или процени, а со која се постигнува намалување на потрошувачката на енергија и/или вода, при што се задржува степенот на комфорт во објектите за живеење и работење и намалување на енергетскиот интензитет за единица производ во индустријата при ист квалитет и квантитет на производство;
- 14) „подобрување на енергетската ефикасност“ претставува зголемување на енергетската ефикасност како резултат на технолошки промени, промени во однесувањето и/или економски промени;
- 15) „националниот фонд на згради“ ги опфаќа сите згради за домување и нерезиденцијалните згради;
- 16) „паметен систем за мерење“ е електронски систем кој може да ја мери потрошувачката на енергија, обезбедувајќи повеќе информации отколку конвенционалното броило, и кој може да пренесува и прима податоци преку електронска комуникација;
- 17) „економски оправдана побарувачка“ претставува побарувачка што не ја надминува потребата од греење или климатизација и којашто инаку би била задоволена при пазарни услови преку процеси на производство на енергија различни од процесот на комбинирано производство на енергија;
- 18) „економски оправдано ниво или ниво на оптимални трошоци“ е ниво на енергетски карактеристики кои водат кон најниски трошоци во текот на проценетиот економски животен век;
- 19) „значителна реконструкција“ е реконструкција на зградата во согласност со законот со кој се уредува градењето и кога е исполнет еден од следниве услови:
 - а) вкупната вредност на реконструкцијата е поголема од 25% од вредноста на зградата, не сметајќи ја вредноста на земјиштето на кое е изградена зграда и трошоците за уредување на градежното земјиште, или
 - б) повеќе од 25% од плоштината на обвивката на зградата е предмет на реконструкцијата.
- 20) „лице од јавниот сектор“ е државен орган, орган на општината, јавна институција и јавното претпријатие основано од Република Македонија или од општина, како и претпријатие кое врши дејности од јавен интерес во сопственост на или во кое Република Македонија, односно општината има мнозински удел;
- 21) „лица од јавниот сектор на државно ниво“ се лица од јавниот сектор на ниво на централната власт кои имаат надлежност, овластување или вршат јавни услуги или дејности од јавен интерес на целата територија на Република Македонија;
- 22) „вкупна корисна подна површина“ ја означува подната површина на даден градежен објект или дел од градежен објект, каде енергијата се користи за загревање и/или ладење на просторот со регулирана влажност на воздухот;
- 23) „големи претпријатија“ се лица основани согласно законот за трговски друштва кои во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето задоволите најмалку два од можните три следни критериуми, и тоа:

- а) просечниот број на вработени врз основа на часови на работа надминува 250 вработени,
 - б) годишниот приход е над 10.000.000 евра во денарска противвредност, или
 - в) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) од вкупните средства на друштвото е повеќе од 11.000.000 евра во денарска противвредност;
- 24) „мали и средни претпријатија“ се сите останати лица основани согласно законот за трговски друштва кои не спаѓаат во големи претпријатија;
 - 25) „систем за управување со енергијата“ претставува група меѓусебно поврзани елементи или меѓусебно дејствуваачки елементи на план кој поставува енергетски ефикасна цел и стратегија за постигнување на таа цел;
 - 26) „договор за енергетски услуги“ е договорен однос помеѓу корисникот и давателот на енергетски услуги и мерки за подобрување на ефикасноста, потврден и следен за времетраењето на договорот, каде што инвестициите (работи, снабдување или услуга) се плаќаат до онаа мера во однос на договореното ниво на подобрување на енергетската ефикасност или постигнувањето на друг договорен критериум за енергетски карактеристики, како што се финансиски заштеди;
 - 27) „загарантирана заштеда“ е заштедата што ја гарантира давателот на енергетски услуги, а која се постигнува преку мерките од договорот за енергетски услуги кои под референтните услови резултираат со заштеда на енергија и/или вода што може да се потврди со мерење или проценка;
 - 28) „вредност на загарантирана заштеда“ е заштедата на енергија и/или вода дефинирана во договорот за енергетски услуги изразена во пари;
 - 29) „суштинско реновирање“ претставува реновирање чиј трошок надминува 50% од инвестицискиот трошок за нова слична единица;
 - 30) „зграда“ е покриена градба што има сидови и во која се користи енергија за климатизирање на внатрешниот простор (греење и ладење) и може да се однесува на зграда како целина или на делови од зграда што се наменети или пренаменети за засебно користење;
 - 31) „градежна единица“ е дел од зграда, спрат или стан во зграда кој е наменет или пренаменет за одделна употреба;
 - 32) „технички систем во зградата“ е систем кој вклучува техничка опрема за греење, ладење, вентилација, подготовка на санитарна топла вода, осветлување, производство на електрична енергија или комбинација од сите претходни наведени системи во состав на зградата или градежната единица;
 - 33) „обвивка на зграда“ се интегралните елементи на зградата кои го разделуваат внатрешниот простор на зградата од надворешноста;
 - 34) „енергетска карактеристика на зграда“ е количина на потрошена енергија или проценета потрошувачка на енергија, меѓу другото, за загревање на простор и вода, ладење и осветление, а неопходна за задоволување на различните потреби во зградите што произлегуваат од стандардно користење на градежните објекти, изразена преку еден или повеќе нумерички индикатори што се пресметуваат водејќи сметка за изолацијата, техничките карактеристики и конструкцијата на објектот, позицијата во однос на климатските влијанија, вклучувајќи ги сопственото производство на енергија и потребните климатски услови во објектот што влијаат врз потрошувачката на енергија;
 - 35) „енергетско сертифицирање на зграда“ е постапка во кој за зграда се издава сертификат за енергетски карактеристики;
 - 36) „систем за греење“ е комбинација од потребни елементи за обезбедување на третман на воздухот во внатрешниот простор, а со кој се контролира или зголемува температурата;

- 37) „систем за климатизација“ е комбинација од потребни елементи за обезбедување на третман на воздухот во внатрешниот простор, а со кој се контролира или намалува температурата;
- 38) „систем за вентилација“ е комбинација на потребни елементи за обезбедување на третман на воздухот во внатрешниот простор, а со кој се контролира протокот на воздух;
- 39) „носител на лиценца за контрола на згради“ е трговец поединец или правно лице кое се стекнало со лиценца за вршење на енергетска контрола на згради во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
- 40) „носител на лиценца за контрола во индустрија и комерцијален сектор“ е трговец поединец или правно лице кое се стекнало со лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
- 41) „енергетски контролор за згради“ е физичко лице кое се стекнало со овластување за вршење на енергетски контроли на згради во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
- 42) „енергетски контролор во индустрија и комерцијален сектор“ е физичко лице кое се стекнало со овластување за вршење на енергетски контроли во индустрија и комерцијален сектор во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
- 43) „ЕСКО претпријатие“ е трговско друштво, трговец поединец или друго правно лице што обезбедува енергетски услуги или други мерки заради подобрување на енергетската ефикасност кај своите корисници и кое прифаќа извесен степен на финансиски ризик при извршување на работите, а плаќањето за услугите е целосно или делумно засновано на постигнатото подобрување на енергетската ефикасност или постигнување на други договорени критериуми;
- 44) „сертификат за енергетски карактеристики“ е документ кој ги содржи податоците за енергетските карактеристики на зградата или градежната единица, пресметани на пропишан начин, а го издава носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради;
- 45) „извештај за контролата на системите за греење или климатизација“ е извештај изработен како резултат на контролата на греењето или климатизацијата, кој вклучува препораки за трошковно-ефективно подобрување на енергетските карактеристики на системот;
- 46) „алтернативни мерки“ мерки на политики кои можат да бидат усвоени од страна на Владата како алтернатива на инспекциите и се мерки кои имаат еквивалентно или поголемо влијание на заштеда на енергија;
- 47) „енергија од обновливи извори“ е енергија произведена од обновливи нефосилни извори на енергија (ветерна, сончева, геотермална, аеротермална, хидротермална, биомаса, депониски гас, гас добиен од станици за пречистување на отпадни води и биогаз);
- 48) „методологија за пресметка“ е методологијата за определување на интегрираните енергетски карактеристики на една зграда. Се употребува при пресметка на економско оправданите нивоа на барањата за енергетски карактеристики на зградите и градежните единици, и исто така може да се користи за да се поддржи издавањето на сертификати за енергетски карактеристики;
- 49) „производ што користи енергија“ е секое добро кое се пласира на пазарот и/или се пушта во употреба и кое за време на неговата употреба влијае врз потрошувачката на енергија, вклучувајќи ги и деловите кои се наменети да бидат вградени во производите што користат енергија кои се пласираат на пазарот и/или се пуштаат во употреба како посебни делови за крајните корисници и чии еколошки карактеристики можат да се проценат независно;

- 50) „трговец со производ“ е продавач на мало или друго лице кое нуди за продажба, изнајмување или користење, или изложува производи спрема потрошувачи или инсталатери, во рамките на својата деловна активност, за надомест или бесплатно;
 - 51) „снабдувач на производ“ е производител со седиште во Република Македонија, или овластен претставник на производителот кој нема седиште во Република Македонија, или увозник кој го става во промет производот на пазарот во Република Македонија.
 - 52) „информативен лист“ е стандардна табела со информации кои се однесуваат на производот, во хартиена или електронска форма;
 - 53) „етикета“ е графички дијаграм, во хартиена или електронска форма, кој вклучува скала која ги користи буквите од А до Г, при што секоја буква претставува посебна класа и секоја класа соодветствува со ниво на заштеда на енергија, во седум различни бои од темно зелена до црвена, а со цел да ги информира потрошувачите во врска со енергетската ефикасност и потрошувачката на енергија;
 - 54) „еко дизајн“ е интеграција на барањата за заштита на животната средина со дизајнот на производите, со цел подобрување на енергетското влијание на животната средина, во текот на целиот животен циклус на производите;
 - 55) „агрегатор“ е давател на услуги по барање којшто комбинира повеќе краткотрајни потрошувачки оптоварувања за продажба или аукција на организирани енергетски пазари.
- (2) Изразите и термините употребени во овој закон кои се дефинирани согласно законот за енергетика се толкуваат согласно тој закон.

II. ПОЛИТИКА НА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ И НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

Политика на енергетската ефикасност

Член 4

- (1) Политиката на енергетската ефикасност претставува составен дел од политиките од областа на енергетиката, економијата, одржливиот развој и заштитата на животната средина на Република Македонија и се спроведува преку мерки и активности за ефикасно користење на енергијата.
- (2) Главните цели на политиката за енергетската ефикасност се:
 - 1) отстранување на регулаторните и нерегулаторните бариери кои го отежнуваат спроведувањето на мерките за енергетска ефикасност и проектите за енергетска ефикасност;
 - 2) зајакнување на соработката помеѓу потрошувачите, производителите, снабдувачите и дистрибутерите со енергија, давателите на енергетски услуги, органите на државната и локалната власт со цел постигнување на целите од областа на енергетската ефикасност пропишани со овој закон и прописите и правилата донесени согласно овој закон;
 - 3) промовирање и употреба на високоефикасни технологии, системи за управување со енергијата и системи за следење на енергетските заштеди;
 - 4) зголемување на употребата на енергија од обновливи извори;
 - 5) достапност и користење на финансиски механизми и стимулативни мерки за спроведување на мерките за енергетска ефикасност; и
 - 6) развивање на пазарот за енергетски услуги и даватели на услуги.

- (3) Заради остварување на целите на политиката на енергетската ефикасност, надлежните државни органи и останатите субјекти активни во областа на енергетската ефикасност остваруваат соработка со научни, образовни и стручни институции и организации, надлежните органи и тела на други држави, како и со органите и телата на регионално и меѓународно ниво основани со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија.
- (4) Политиката на енергетската ефикасност се утврдува во Стратегијата за развој на енергетиката во Република Македонија која ја донесува Владата согласно законот за енергетика, особено земајќи ги предвид:
 - 1) целите и приоритетите на политиката на енергетска ефикасност;
 - 2) проценка на можниот потенцијал за комбинирано производство на енергија во високоефикасни комбинирани постројки и системите за централизирано греење и ладење;
 - 3) стимулативни мерки за подобрување на енергетската ефикасност;
 - 4) долгорочните цели што треба да се постигнат со тие мерки;
 - 5) начинот на обезбедување на потребните финансиски средства за реализација на предвидените инвестиции и мерки;
 - 6) исполнувањето на обврските преземени со ратификувани меѓународни договори; и
 - 7) други елементи од значење за подобрувањето на енергетската ефикасност во Република Македонија.
- (5) Државните органи и други државни институции можат да донесуваат одлуки поврзани со енергетска ефикасност, во согласност со одредбите на овој закон.

Цели за заштеда на енергија

Член 5

- (1) Со цел да се обезбеди рационално и ефикасно користење на енергетските ресурси во Република Македонија, во согласност со мерките и политиката за енергетска ефикасност утврдена со овој закон и Стратегијата за развој на енергетиката од член 11 од Законот за енергетика, Владата на Република Македонија донесува посебни уредби:
 - 1) уредба со која се усвојуваат целите за енергетска ефикасност (заштеди на енергија на државно ниво) што треба да се постигнат заклучно со 2020 година; и
 - 2) уредба со која се усвојуваат целите за енергетска ефикасност (заштеди на енергија на државно ниво) што треба да се постигнат заклучно со 2030 година.
- (2) Целите за заштеда на енергија утврдени со уредбите од ставот (1) на овој член се однесуваат на енергетска заштеда во примарната или финалната потрошувачка, или енергетскиот интензитет, а се утврдуваат особено земајќи ги во предвид целите на Енергетската заедница изразени како примарна и финална потрошувачка на енергија.
- (3) Составен дел на секоја од уредбите од ставот (1) на овој член е посебна методологија за утврдување и пресметка на целите за заштеда на енергија.
- (4) Целите за заштеда на енергија утврдени со уредбите од ставот (1) на овој член се изразуваат како вредности на примарна и финална потрошувачка на енергија до 2020 и 2030 година и се доставуваат до Секретаријатот на Енергетската Заедница.

Акционен план за енергетска ефикасност

Член 6

- (1) Запостигнување на целите дефинирани во уредбите од член 5 став (1) од овој закон, Владата на предлог на Министерството донесува Акционен план за енергетска ефикасност.
- (2) Акционен план за енергетска ефикасност се донесува на секои три години.
- (3) Акциониот план за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член особено содржи:
 - 1) анализа и извештај за спроведување на мерките и активностите од претходниот акционен план;
 - 2) мерки и активности за подобрување на енергетската ефикасност во следниот тригодишен период, со цел да се постигнат целите за заштеда на енергија;
 - 3) едукативни и промотивни активности насочени кон поттикнување на рационално користење на енергијата;
 - 4) рокови во кои треба да се спроведат одделните активности;
 - 5) потребни средства за спроведување на предвидените мерки и активности, и начин на нивно обезбедување;
 - 6) носители на одделни активности; и
 - 7) други мерки или активности за спроведување на акциониот план.
- (4) Агенцијата го следи спроведувањето на мерките и активностите предвидени во Акциониот план од став (1) на овој член и најдоцна до 31 мај секоја година, до Министерството доставува годишен извештај за реализација на Акцискиот план, а Министерството ги доставува извештаите до Секретаријатот на Енергетската заедница.
- (5) На барање на Агенцијата лицата од јавниот сектор се должни да достават податоци за реализација на мерките и активностите предвидени во Акциониот план од став (1) од овој член, за претходната година, најдоцна до 31 март секоја година. Агенцијата го доставува барањето најдоцна до 31 јануари.

Програма за енергетска ефикасност на единиците на локалната самоуправа

Член 7

- (1) Советот на единиците на локалната самоуправа на предлог на градоначалникот, во согласност со Стратегијата за реконструкција на згради, а по претходно добиено позитивно мислење од Агенцијата, донесува програма за енергетска ефикасност на секои три години.
- (2) Програмите за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член особено содржат:
 - 1) податоци за потрошувачката на енергија во соодветната единица на локалната самоуправа и збирно по сектори;
 - 2) индикативни цели за енергетска ефикасност (заштеди на енергија на ниво на единиците на локалната самоуправа);
 - 3) мерки за подобрување на енергетската ефикасност;
 - 4) рокови во кои треба да се спроведат одделните активности;
 - 5) потребни средства за спроведување на предвидените мерки и активности, и начин на нивно обезбедување;
 - 6) одговорно тело или тела за спроведување на секоја од предвидените мерки или активности;
 - 7) образовни и промотивни активности насочени кон подигнување на свеста и поддршка на ефикасно користење на енергијата; и
 - 8) други мерки или активности за спроведување на програмата.

- (3) Единиците на локалната самоуправа, најдоцна до 31 декември секоја година, ги доставуваат предлог програмите за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член на мислење до Агенцијата.
- (4) Агенцијата, најдоцна 30 дена од денот на доставувањето на предлог програмата од единицата на локалната самоуправа, е должна да ја извести единицата дали програмата за енергетска ефикасност е прифатена, или треба да се дополни, давајќи и насоки што треба да се доработи.
- (5) Единиците на локалната самоуправа ги доставуваат програмите за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член до Агенцијата најдоцна 30 дена по нејзиното усвојување, а во секој случај најдоцна до 31 март.
- (6) За спроведување на програмата за енергетска ефикасност од став (1) на овој член, советот на единицата на локална самоуправа на предлог на градоначалникот донесува годишен план.
- (7) Годишниот план од ставот (6) на овој член единицата на локалната самоуправа, го доставува до Агенцијата, најдоцна до крајот на февруари. Во прилог на годишниот план се доставува и информација за спроведување на програмата од ставот (1) на овој член за претходната година.
- (8) Агенцијата го следи спроведувањето на мерките и активностите предвидени во програмите од ставот (1) на овој член.
- (9) Агенцијата, најдоцна до 30 април секоја година, до Министерството доставува збирен извештај изготвен врз основа на доставените годишни планови на единиците на локалната самоуправа и информациите за спроведување на програмите, а Министерството го доставува извештајот до Секретаријатот на Енергетската заедница.
- (10) Министерот, на предлог на Агенцијата, донесува правилник со кој детално се пропишува содржината и формата на програмата од ставот (1) на овој член, начинот на припрема, содржината и формата на годишниот план од ставот (6) на овој член, како и начинот и постапките на доставување на програмата и годишните планови до Агенцијата.

Надлежности на Министерството

Член 8

- (1) Во однос на примената на овој закон, Министерството е надлежно за:
 - 1) изготвување и предлагање на Стратегија за реконструкција на згради, во соработка со министерството надлежно за работите од областа на градежништвото;
 - 2) изготвување и предлагање на Акционен план за енергетска ефикасност до Владата на Република Македонија;
 - 3) вршење на надзор над работата на Агенцијата и единиците на локалната самоуправа, согласно овој и друг закон;
 - 4) издавање на лиценци на друштва и трговци поединци за вршење на енергетски контроли;
 - 5) издавање на овластувања на енергетските контролори;
 - 6) водење на регистар на овластени контролори и лиценцирани друштва и трговци поединци за вршење на енергетски контроли и ажурирање на таквиот регистар секои шест месеци;
 - 7) подготвување на годишен извештај за спроведување на овој закон, кој го доставува до Секретаријатот на Енергетската заедница; и
 - 8) вршење на други надлежности согласно овој закон.

Надлежности на Агенцијата

Член 9

(1) Во однос на примената на овој закон, Агенцијата е надлежна за:

- 1) предлагање на мерки за креирање и реализација на политиките на енергетската ефикасност;
- 2) поднесување на иницијативи, како и предлагање и координирање на подготовката на студии и проекти во врска со подобрување на енергетска ефикасност;
- 3) учество во подготовка на подзаконски акти, технички прописи и други правни акти од областа на енергетската ефикасност;
- 4) учество во утврдување на целите за енергетска ефикасност;
- 5) учество во подготовка на Акциониот план за енергетска ефикасност;
- 6) развој на секторски програми на државно ниво, потребни за спроведување на Акциониот план за енергетска ефикасност;
- 7) следење и известување до Министерството за состојбата со остварувањето на Акциониот план за енергетска ефикасност и неговите сродни програми;
- 8) следење на работата на Државниот пазарен инспекторат во врска со надзорот на пазарот и предлагање мерки во врска со означувањето на производи и барања за еко дизајн согласно овој закон, како и тоа изготвување на годишен извештај во врска со следењето со препораки кој се доставува до Министерството;
- 9) издавање на овластувања на правни лица за вршење на обуки за енергетски контролори;
- 10) изработка на програми за обука на енергетски контролори;
- 11) давање на стручна поддршка на единиците на локална самоуправа или други државни органи при развојот на програми и мерки за подобрување на енергетската ефикасност, кои се финансираат од нивните сопствени буџети;
- 12) управување, одржување и надградување на ЕЕ информацискиот систем;
- 13) управување, одржување и надградување на МВП алатката; и
- 14) вршење на други надлежности согласно овој или друг закон.

III. ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР

Обврски на јавниот сектор

Член 10

- (1) Зградите кои се во сопственост и се користат од страна на лицата од јавниот сектор на државно ниво мораат да ги исполнуваат минималните барања за енергетски карактеристики на згради пропишани согласно овој закон.
- (2) Службата за општи и заеднички работи при Владата, во соработка со Министерството, подготвува и објавува список на зградите со вкупна корисна подна површина над 250 m² кои не ги исполнуваат минималните барања за енергетски карактеристики и кои се во сопственост и се користат од страна на лицата од јавниот сектор на државно ниво, со исклучок на зградите наведени во член 39 од овој закон.
- (3) Списокот од ставот (2) од овој член особено ги содржи следните податоци:
 - 1) вкупна корисна подна површина, изразена во m², и

- 2) енергетските карактеристики или други релевантни енергетски податоци за соодветната зграда.
- (4) За потребите на изготвување на списокот од ставот (2) од овој член, Службата за општи и заеднички работи при Владата доставува барање за поставување на податоци за енергетските карактеристики на зградите до соодветните лица од јавниот сектор на државно ниво, кои се должни да ги достават бараните податоци во дадениот рок.
- (5) Службата за општи и заеднички работи при Владата, во соработка со Министерството, подготвува предлог план за реконструкција на најмалку 1% од вкупната корисна подна површина на зградите кои се објавени на списокот од ставот (2), на годишно ниво, со цел да се постигнат во најмала мера минималните барања за енергетски карактеристики на згради согласно овој закон.
- (6) Во планот за реконструкција од ставот (5) од овој член се наведуваат зградите кои се предмет на реконструкција, информации за името на зградата, лицето од јавниот сектор на државно ниво кое е корисник, локацијата и сопственикот на зградата, приоритетизација при реконструкцијата на попишаните згради, како и планираната динамика и периодите за реконструкција.
- (7) Владата донесува одлука со која го усвојува планот за реконструкција на згради кои ги користат лицата од јавниот сектор државно ниво од ставот (5) од овој член, за период од три години.
- (8) Министерството се грижи за усогласеноста на планот за реконструкција од ставот (5) со Акциониот план и Стратегијата за згради.
- (9) Средствата за спроведување на планот за реконструкција од ставот (5) се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и од други извори, согласно закон.
- (10) Лицата од јавниот сектор кои користат згради кои не се опфатени со списокот од ставот (2) на овој член можат да спроведуваат мерки за унапредување на енергетската ефикасност, особено преку:
 - 1) усвојување на план за енергетска ефикасност со утврдени цели и мерки за заштеда на енергија;
 - 2) воспоставување на систем за управување со енергијата;
 - 3) спроведување на енергетски контроли; и
 - 4) користење на енергетски услуги и склучување на договори за финансирање на мерките од планот за енергетската ефикасност од точка 1) на овој став и спроведување на планови за одржување или подобрување на енергетската ефикасност на долг рок.

Информациони систем за следење и управување со потрошувачката на енергија

Член 11

- (1) Лицата од јавниот сектор се должни да ја следат и да управуваат со потрошувачката на енергија во зградите или градежните единици во коишто ја вршат дејноста на начин на кој се остварува заштеда на енергија, како и да ги спроведуваат пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои се одговорни согласно Акциониот план за енергетска ефикасност, програмите и годишните планови.
- (2) Единиците на локалната самоуправа, покрај обврските од ставот (1) на овој член, се должни да ја следат и да управуваат со потрошувачката на енергија во јавното осветлување на начин на кој се остварува заштеда на енергија.

- (3) Со цел исполнување на обврските од ставовите (1) и (2) од овој член, Агенцијата воспоставува и одржува единствен информациски систем за следење и управување со потрошувачката на енергија кај лицата од јавниот сектор (во натамошниот текст: „информациски систем“).
- (4) На предлог на Агенцијата, Министерот со Правилник за информациски систем за следење и управување со потрошувачката на енергија кај лицата од јавниот сектор поблиску ги пропишува:
- 1) начинот на воспоставување, водење и одржување на информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија;
 - 2) содржината и формата на информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија;
 - 3) начинот, постапката и роковите за внесување и верификација на податоците во информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија;
 - 4) корисниците на информацискиот систем и начинот на користење и објавување и пристап до информациите од информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија;
 - 5) листа на лицата од јавниот сектор кои имаат обврска за внесување на податоци во информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија;
 - 6) корисниците на информацискиот систем и нивното својство, како и овластувањата на лицата одговорни за прибирање, внесување и верификација на податоците во информацискиот систем; и
 - 7) видот и содржината на податоци од информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија кои корисниците на информацискиот систем ги прибираат, внесуваат и верифицираат.
- (5) Агенцијата определува лица од редот на своите вработени за користење на податоците од информацискиот систем.
- (6) Лицата од јавниот сектор се должни да определат одговорни лица од редот на своите вработени, или да ангажираат надворешен експерт или друштво, кои имаат обврска да:
- 1) управуваат со производството и ја евидентираат потрошувачката на енергија во зградите и градежните единици во кои вршат активности, односно за јавното осветлување, на месечно ниво;
 - 2) да прибираат и внесуваат податоци во информацискиот систем, како и да вршат верификација на истите; и
 - 3) да ги спроведуваат пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои се одговорни согласно Акциониот план за енергетска ефикасност и плановите за реконструкција согласно членот 10 став (5) од овој закон.
- (7) Секој градоначалник е должен да определи одговорно лице од вработените во единицата за локална самоуправа, или да ангажира надворешен експерт или друштво, кои имаат обврска да:
- 1) управуваат со производството и ја евидентираат потрошувачката на енергија во зградите и градежните единици во кои вршат активности, системите за улично осветлување во нивната општина и средствата за транспорт, на месечно ниво;
 - 2) да прибираат и внесуваат податоци во информацискиот систем, како и да вршат верификација на истите; и
 - 3) како и да ги спроведуваат пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои се одговорни согласно Акциониот план за енергетска ефикасност или локалните годишни планови произлезени од соодветната тригодишна програма за енергетска ефикасност на единицата на локалната самоуправа

- (8) Управата за хидрометеоролошки работи е должна од редот на своите вработени да определи одговорно лице задолжено за внесување на климатолошките податоци во информацискиот систем.
- (9) Лицата од ставовите (6), (7) и (8) на овој член се должни редовно да внесуваат во информацискиот систем точни, сеопфатни и релевантни податоци, согласно со постапките пропишани со правилникот од ставот (4) на овој член.

Алатка за следење и верификација (МВП) и годишно известување

Член 12

- (1) Со цел следење на спроведување на мерките за енергетска ефикасност за лицата од јавниот сектор и исполнување на обврските од членот 11 од овој закон, Агенцијата воспоставува и одржува електронска алатка за следење и верификација достапна на интернет (во натамошниот текст: „МВП”).
- (2) На предлог на Агенцијата, Министерот со Правилник за МВП алатката поблиску ги пропишува:
 - 1) постапките и техничките параметри за воспоставување и надградување на МВП алатката според ниво на пристап;
 - 2) обврски и правила за користење и ажурирање на МВП алатката;
 - 3) методологија за собирање, пресметка, следење и на потрошувачката на енергија;
 - 4) начин на вреднување на заштедите на енергија како резултат на мерките за енергетска ефикасност;
 - 5) начин на мерење на заштедите на енергија преку давање на енергетски услуги;
 - 6) постапка за верификација на заштедите;
 - 7) методологија во врска со примена на податоци при изработка Акциониот план, програми и годишните планови;
 - 8) назначување на одговорни лица од јавниот сектор кои имаат обврска за внесување на податоци во МВП алатката;
 - 9) овластувањата на лицата назначени за анализа и одобрување на податоците; и
 - 10) обука за одговорните и назначени лица.
- (3) Лицата од јавниот сектор се должни да изготват годишни извештаи за енергетското управување и енергетските карактеристики на зградите и градежните единици, користејќи ги информацискиот систем од членот 11 од овој закон и МВП алатката од ставот (1) од овој член, и да ги достават годишните извештаи до Агенцијата најдоцна до 30 април секоја година.
- (4) Годишните извештаи од ставот (3) на овој член исто така вклучуваат опис на активностите кои се преземени во периодот на известување или кои се планирани да се преземат во следниот период за известување, со цел подобрување на енергетската ефикасност од страна на соодветното лице од јавниот сектор, како и проценка на заштедите на енергија кои може да произлезат од таквите активности.
- (5) За целите на следење и управување со податоците за производството и потрошувачката на енергија од страна на лицата од јавниот сектор, како и за подготовка на годишните извештаи од став (3) на овој член, Агенцијата подготвува и објавува соодветно упатство за применливите постапки и методологии за пресметка.
- (6) При изготвување на извештаите за реализација на програмите и плановите за енергетска ефикасност пропишани согласно овој закон, Агенцијата ги користи податоците од информацискиот систем од членот 11 од овој закон и МВП алатката од ставот (1) на овој член.

Набавки во јавниот сектор

Член 13

- (1) Во рамките на спроведувањето на постапки за доделување на договори за јавни набавки, сите договорни органи дефинирани согласно прописите кои ги уредуваат јавните набавки, при објавување на оглас за доделување на договор за јавна набавка на стоки и услуги имаат обврска да ја наведат енергетската ознака или нивото на потрошувачка на енергија на стоките или услугите кои се набавуваат како задолжителен критериум за избор на најповолната понуда, за оние производи кои користат енергија и се предмет на енергетско означување согласно закон.
- (2) Договорните органи имаат обврска да набавуваат производи и услуги, со високи енергетско ефикасни карактеристики, а означени со класа Б или повисока класа за оние производи што користат енергија и кои се предмет на енергетско означување, доколку таквото барање е економски оправдано и технички соодветно, при тоа водејќи сметка за конкуренцијата помеѓу економските оператори при спроведувањето на јавната набавка.
- (3) Кога договорните органи изнајмуваат простории за сопствена употреба, зградите и градежните единици во кои се наоѓаат таквите простории мора да поседуваат соодветен сертификат за енергетски карактеристики кој ги исполнува минималните барања за енергетска ефикасност, во согласност со Правилникот за енергетски карактеристики на згради.
- (4) За просториите и зградите кои се веќе изнајмени во моментот на стапување на сила на овој закон, соодветните договорни органи се должни да прибават соодветен сертификат за енергетски карактеристики од сопствениците на таквите простории и згради.
- (5) Министерот, по добиено позитивно мислење од Бирото за јавни набавки, донесува правилник со кој се уредува методологијата за утврдување на нивото на енергетска ефикасност и другите барања при спроведување на постапките за јавни набавки на стоки и услуги согласно овој закон.
- (6) Агенцијата, по добиено позитивно мислење од Бирото за јавни набавки, подготвува и објавува на својата интернет страница упатство во согласност со овој член и правилникот од ставот (5) на овој член, а со кое се пропишуваат правила за минималните технички критериуми и други параметри кои треба да се почитуваат од страна на договорните органи при спроведување на јавните набавки во Република Македонија.

IV. ОБВРЗУВАЧКА ШЕМА И АЛТЕРНАТИВНИ МЕРКИ

Обврзувачка шема за енергетска ефикасност и алтернативни мерки

Член 14

- (1) Владата донесува уредба со која се утврдува обврзувачка шема за енергетска ефикасност со правила и обврски за операторите на дистрибутивните системи и/или снабдувачите на пазарите на енергија во Република Македонија за постигнување на заштеди во финалната потрошувачка на енергија.
- (2) Целите за заштеда утврдени со уредбата од ставот (1) од овој член се еднакви на вкупните годишни заштеди во финалната потрошувачка на енергија секоја година за најмалку 0,7% од вкупните продажби кон крајните потрошувачи на сите дистрибутери и/или снабдувачи на енергија во Република Македонија, од денот на влегување во сила на овој закон до 31 Декември 2020.

- (3) За референтен период во врска со утврдување на целите за заштеда од ставот (2) на овој член, се зема просекот од периодот 1 јануари 2013 до 31 декември 2015.
- (4) Со уредбата од ставот (1), Владата на Република Македонија може да пропише и други мерки за достигнување на целите за заштеди во финалната потрошувачка на енергија кои претставуваат алтернативни мерки во однос на обврзувачката шема за енергетска ефикасност.
- (5) Уредбата од ставот (1) на овој член особено содржи:
 - 1) методологија за пресметка и точно определени волумени на годишни заштеди во финалната потрошувачка, за секој тип на енергент опслужуван од дистрибутерите и/или снабдувачите кои се обврзани со шемата за енергетска ефикасност посебно, пропишана согласно барањата од преземените обврски на Република Македонија со ратификуваните меѓународни договори.
 - 2) мерки за енергетска ефикасност и заштеди со кои се достигнуваат целите за заштеди на енергија од ставот (2) од овој член;
 - 3) листа на енергенти за кои што дистрибутерите и/или снабдувачите на пазарите на енергија кои се обврзани со шемата за енергетска ефикасност;
 - 4) правила за известување, следење и верификација на заштедите од страна на дистрибутерите и/или снабдувачите кои се обврзани со шемата за енергетска ефикасност; и
 - 5) правила за известување, следење и верификација на заштедите од примената на алтернативни мерки пропишани согласно ставот (4) од овој член.
- (6) Годишните заштеди во финалната потрошувачка на енергија кои можат да се достигнат со алтернативните мерки од ставот (4) од овој член се еднакви на годишните заштеди кои се обврзувачки за дистрибутерите и/или снабдувачите согласно обврзувачката шема за енергетска ефикасност пропишана со уредбата од ставот (1) од овој член.
- (7) Алтернативните мерки од ставот (4) од овој член можат да се однесуваат на:
 - 1) развој и примена на различни програми за енергетска ефикасност на државно ниво;
 - 2) енергетски такси и давачки за емисии на стакленички гасови (еколошки такси);
 - 3) државна поддршка или фискални субвенции за поддршка во примената на енергетско ефикасни технологии и намалување на финалната потрошувачка на енергија;
 - 4) доброволни договори за примена на енергетско-ефикасни технологии кои доведуваат до намалување на финалната потрошувачка на енергија;
 - 5) примена на стандарди, правила и прописи за подобрување на енергетската ефикасност на стоките и услугите кои се во промет во Република Македонија, вклучувајќи ги зградите и возилата, покрај оние кои се веќе обврзувачки согласно преземените обврски со Договорот за енергетската заедница;
 - 6) воведување на правила за означување на производи кои користат енергија, освен оние кои се веќе обврзувачки согласно преземените обврски со Договорот за енергетската заедница;
 - 7) обуки и консултации во врска со енергетската ефикасност, кои доведуваат до подобрување во примената на енергетско ефикасни технологии и смалување на финалната потрошувачка на енергија;
 - 8) користење на средства од фондот за енергетска ефикасност кој се воспоставува согласно членот 30 од овој закон и друг закон; и
 - 9) други мерки кои доведуваат до обезбедување на намалување на финалната потрошувачка на енергија на годишно ниво.
- (8) Секоја од алтернативните мерки од ставот (4) на овој член мора да е целосно во согласност со прописите за државна помош во Република Македонија.

- (9) Доколку со уредбата од ставот (1) се предвидува и примена на алтернативни мерки, уредбата може да содржи поделба на придонесот кон целите од ставот (2) од овој член, изразен во проценти од целите кои се постигаат преку обврзувачката шема за енергетска ефикасност од една страна и преку алтернативни мерки од друга страна. Уредбата може да содржи и други правила во однос на паралелната примена на обврзувачката шема за енергетска ефикасност од ставот (1) и алтернативните мерки од ставот (4) на овој член.
- (10) Агенцијата е надлежна да ја администрира обврзувачката шема за енергетска ефикасност и да врши надзор над спроведувањето на правилата и обврските од уредбата од ставот (1) од овој член, во соработка и со поддршка од страна на Регулаторната комисија за енергетика.
- (11) Агенцијата доставува барање до Регулаторната комисија за енергетика за обезбедување на податоци потребни за вршењето на надзорот од ставот (10), при што Регулаторната комисија за енергетика е должна да ги достави потребните податоци во рок од 5 дена од примот на барањето.
- (12) Агенцијата на својата интернет страница, за секој дистрибутер/снабдувач посебно, ги објавува:
- 1) планираните заштеди во финалната потрошувачка на енергија на годишно ниво; и
 - 2) остварените заштеди на енергија на годишно ниво.
- (13) Најдоцна до 31 јануари секоја година, операторите на дистрибутивните системи и снабдувачите на пазарите на енергија во Република Македонијасе должни да поднесуваат до Министерството и Агенцијата податоци за вкупните продажби на енергија, географската дистрибуција на територијата на Република Македонија, податоци за категориите на потрошувачи согласно правилата за тарифните системи за дистрибуција, како и предлог мерки кои имаат за цел да ја подобрат енергетската ефикасност и други податоци кои се неопходни за спроведување на обврзувачката шема за енергетска ефикасност, алтернативните мерки и Акциониот план за енергетска ефикасност.
- (14) Министерот, во рок од 30 дена од донесувањето на уредбата од ставот (1) од овој член го известува Секретаријатот на Енергетската Заедница за мерките и начинот на постигнување на целите од ставот (2) од овој член.

V. ЕНЕРГЕТСКИ КОНТРОЛИ ВО ИНДУСТРИЈАТА И КОМЕРЦИЈАЛНИОТ СЕКТОР

Обврски на големите претпријатија

Член 15

- (1) Големите претпријатија се должни да спроведуваат енергетска контрола на секои четири години.
- (2) Обврската на големите претпријатија од ставот (1) на овој член се смета за исполнета кога:
- 1) енергетската контрола ја вршат независни и овластени контролори, а врз основа на договори со правни лица или трговци поединци кои поседуваат лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор, издадена согласно членот 19 на овој закон; или

- 2) енергетската контрола ја вршат внатрешни енергетски контролори вработени кај претпријатието кои се овластени од страна на Министерството согласно членот 17 на овој закон; или
 - 3) претпријатието спроведува систем за управување со енергија или управување со животната средина сертифициран од независно овластено тело, а таквиот систем е во согласност со соодветните европски или меѓународни (ISO) стандарди, под услов конкретниот систем на управување да вклучува енергетска контрола која ги исполнува условите пропишани согласно со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор; или
 - 4) енергетската контрола е дел од поширок систем за управување со ризиците по животната средина или интегрирана еколошка дозвола издадена во согласност со прописите од областа на заштитата на животната средина.
- (3) Големите претпријатија за исполнување на обврската од став (2) на овој член се должни да достават известување до Агенцијата во рок од 30 дена сметано од денот на исполнување на обврската од став (2), заедно со извештајот и останатите податоци во врска со спроведената енергетска контрола.
 - (4) Заедно со известувањето од ставот (3) на овој член, големите претпријатија можат да поднесат барање до Агенцијата за издавање на потврда за исполнувањето на обврските на големите претпријатија од овој член. Агенцијата издава потврда во рок од 30 дена, доколку се исполнети условите предвидени со овој закон и пропишани со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
 - (5) Агенцијата води службена евиденција за доставени известувања согласно став (3) и издадени потврди за извршена енергетска контрола согласно став (4) од овој закон.

Енергетски контроли и системи за управување со енергија во индустријата и комерцијалниот сектор

Член 16

- (1) Министерството го промовира развојот и спроведувањето на енергетски контроли и системи за управување со енергијата во индустријата и комерцијалниот сектор на начин утврден со овој закон.
- (2) Агенцијата ги промовира енергетските контроли и системи за управување со енергијата, а особено:
 - 1) развива програми за поттикнување на малите и средните претпријатија да вршат енергетски контроли и да ги спроведуваат препораките од таквите контроли;
 - 2) ги промовира предностите од управувањето со енергијата преку презентации на студии на случај за најдобрите практики кај малите и средните претпријатија;
 - 3) развива програми за подигнување на свеста на јавноста за придобивките од енергетските контроли преку соодветни советодавни услуги; и
 - 4) го поттикнува и учествува во развојот на дополнителни обуки и други програми наменети на енергетските контролори.
- (3) Енергетската контрола се состои од прибирање и анализа на податоци кои се однесуваат мерење на потрошувачката на енергија во објектот, придружните (помошните) постројки и опрема, како и во индустриските процеси, за секој енергент посебно, вклучувајќи процена на енергетската ефикасност и исплатливоста на можностите за заштеда на енергија, како и изготвување и доставување на извештај за наодите од енергетската контрола.
- (4) Со енергетската контрола во индустријата и комерцијалниот сектор се обезбедува:

- 1) процена и исплатливост на можностите за намалување на потрошувачката на енергија во зградите, придружните (помошните) постројките, опремата и во индустриските процеси;
 - 2) утврдување на остварените заштеди како резултат од примената на мерките за подобрување на енергетската ефикасност и заштедата на енергија; и
 - 3) намалување на емисиите на штетни материи во околината.
- (5) Министерот донесува Правилник за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор со кој поблиску се уредува:
- 1) спроведувањето на енергетската контрола во индустријата и комерцијалниот сектор од страна на лиценцирани лица за вршење на енергетски контроли;
 - 2) спроведувањето на внатрешна енергетска контрола кај индустриските и комерцијалните субјекти, условите за воспоставување на системи за управување со енергија или управување со животната средина, како и условите за сертификација на таквите системи од страна на независни и овластени тела;
 - 3) методологија за пресметка на заштедата на енергија;
 - 4) содржината и формата на извештајот за енергетската контрола во индустријата и комерцијалниот сектор и содржината и формата на известувањето од член 15 став 3 од овој закон и потребните документи кои се доставуваат кон известувањето;
 - 5) формата и содржината на барањето како и прилог документацијата која треба да се достави кон барањето согласно секоја точка од член 15 став (2), како и содржината и формата на потврдата од член 15 став 4 од овој закон;
 - 6) основните елементи на програмата и начинот на вршење на обука и полагање на стручен испит за енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор во кој се содржани дополнителни податоци за инспекции на опрема со инсталиран капацитет над 70kW;
 - 7) основни елементи на програмата за усовршување на енергетските контролори;
 - 8) начинот, постапката и условите за избор на правни лица што вршат обуки за енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 9) критериумите и постапката за издавање, продолжување и одземање на овластување за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор, како и постапката за издавање, продолжување и одземање на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 10) критериуми за избор на правни лица за организирање обука на енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 11) содржината и формата на барањето за издавање, продолжување и признавање на овластување за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор и барањето за издавање, продолжување и признавање на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 12) формата, содржината и начинот на водење на регистарот на издадени, одземени и признаени овластувања за енергетски контролори и регистарот на издадени, одземени и признаени лиценци за вршење енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 13) содржината и формата на овластувањето за енергетски контролор и лиценцата за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 14) методологијата за мерење и верификација на заштедата на енергија кај индустриските и комерцијалните субјекти;
 - 15) начин и реализација на инспекциите на системи за греење и климатизација со инсталиран капацитет над 70 kW и формата на извештајот кој се доставува до Агенцијата, а особено одредби кои ги уредуваат:

- содржината, начинот и роковите за контрола на работењето на котлите, соодветно другите ложишта, вклучувајќи го и системот за греење на објектот, или индивидуалните делови од системот за греење;
- граничните вредности на состојбата на процесот на согорување, рокови и мерки за постигнување на овие вредности според инсталираните капацитет на котли или печки;
- формата и содржината на извештајот за извршената контрола и начинот на евидентирање на податоците добиени со мерења;
- начинот на вршење на надзор на изготвени извештаи за наодите од контролата на системите за греење и на системите за климатизација.

16) постапката за признавање на овластени енергетски контролори од страна на надлежни органи на други држави; и

17) други прашања во врска со енергетската контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.

- (6) Нарачателот на енергетската контрола е должен на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор со кој склучил договор за енергетска контрола да му ги достави на увид сите податоци, техничка и друга документација за предметот за енергетска контрола и да му овозможи услови за непречено вршење на енергетска контрола
- (7) Наодите од енергетската контрола можат да се стават на располагање на даватели на енергетски услуги согласно овој закон, како основа за понатамошна анализа или давање на енергетски услуги, освен во случај кога тоа не го дозволува претпријатиетонарачател на енергетската контрола.
- (8) Агенцијата врши годишно испитување на квалитетот на спроведените енергетски контроли, по случаен избор и согласно начелата на транспарентност и недискриминација, преку проверка на статистички значаен и репрезентативен примерок од сите извршени енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор. За оваа намена, Агенцијата може да ангажира експерт или трети лица.

Овластени енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор

Член 17

- (1) Министерството ги спроведува испитите и издава овластувања за енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор, на начин и во постапка пропишани во Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (2) Со овластување за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор може да се стекне секое физичко лице ако ги исполнува следните услови:
 - 1) да има најмалку високо образование во областите и насоките утврдени со Правилникот за енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор, кое се потврдува со диплома за завршено високо образование VII/1 или диплома согласно со Болоњската декларација најмалку со 240 кредити според европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС);
 - 2) да има најмалку пет години работно искуство на работи на испитување, проектирање, надзор, одржување или водење на енергетски или процесни постројки, вршење на енергетски контроли или други енергетски услуги во индустријата и комерцијалниот сектор, или работа на стручни или научни дејности од областа на енергетиката;

- 3) да поседува уверение за завршена обука за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор кај правните лица овластени за спроведување на обуки за енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор; и
 - 4) положен стручен испит за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (3) Физичкото лице кое се стекнало со овластување за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор може да врши енергетска контрола само ако е вработено кај носител на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор, освен во случаите кога е вработено кај големо претпријатие согласно член 15 став (2) точка 2) од овој закон.
- (4) Овластувањето за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор од ставот (1) на овој член важи за период од три години, со можност за продолжување од по три години. Овластувањето може да се продолжи само ако енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор успешно заврши обука за усовршување на енергетските контролори во индустријата и комерцијалниот сектор и посетувал утврден број на обуки согласно со програмата за усовршување на енергетски контролори, согласно со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор. Енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор поднесува барање за продолжување на овластувањето најдоцна 30 дена пред истекот на рокот на важност на добиеното овластување.
- (5) Министерот по службена должност донесува решение со кое престанува да важи овластувањето доколку контролорот не поднесе барање за продолжување во предвидениот рок согласно ставот (4) од овој член.
- (6) Министерството донесува решение за одземање на овластувањето на енергетскиот контролор за вршење на енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор, доколку:
- 1) енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор не ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно, односно во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
 - 2) на енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор му е изречена прекршочна санкција забрана за вршење на професија; или
 - 3) делумно или целосно ја изгуби деловната способност.
- (7) Против решението за одземање на овластувањето од ставот (6) на овој член може да се поведе управен спор.
- (8) Енергетскиот контролор на кого му е одземено овластувањето врз основа на ставот (6) точка 1) од овој член не може да поднесе барање за издавање на ново овластување пред истекот на период од една година сметано од денот на одземањето на овластувањето.
- (9) Енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор на кого му е одземено овластувањето врз основа на ставот (6) точки 2) и 3) на овој член по истекот на времето за која е изречена прекршочната санкција, односно по престанок на причините за делумно губење на деловната способност, со доставување на соодветен акт од надлежен орган може да побара продолжување на важењето на овластувањето.
- (10) Министерството води регистар на издадени, одземени и признаени овластувања за енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор, кој го објавува на својата веб страница.
- (11) Енергетските контролори се должни да ги вршат енергетските контроли на независен и објективен начин, во согласност со овој закон, начелата за спречување на судир на интереси и со условите пропишани со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.

- (12) Енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор не смее да извршува енергетска контрола ако назначателот е правно лице:
- 1) во кое поседува акции или удел;
 - 2) со кое соработувал во инсталацијата на постројките или опремата, или вршел работи на одржување на постројките или опремата за кои се бара енергетската контрола; или
 - 3) во кое е член на орган на управување, прокуратор, полномошник или вработен.
- (13) Енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор не смее да извршува енергетска контрола ако назначателот е физичко лице:
- 1) со кое соработувал во изработка на проектот, ревизија на проектот, вршел надзор на градење, или вршел работи на одржување на објектот за кој се бара енергетската контрола; или
 - 2) со кој е брачен другар или близок роднина (од прв и втор ред).

Обуки на енергетските контролори во индустријата и комерцијалниот сектор

Член 18

- (1) Агенцијата најмалку еднаш на три години објавува повик за избор на правни лица за спроведување на обуки за енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор, како и обуки за усовршување на енергетските контролори во индустријата и комерцијалниот сектор, врз основа на критериуми за избор на правни лица за организирање обука на енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор пропишани со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (2) Агенцијата ги изготвува и донесува програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори во индустријата и комерцијалниот сектор најдоцна до 31 октомври во тековната година за наредниот период од најмногу три години. Програмите се објавуваат во “Службен весник на Република Македонија” и на веб страницата на Агенцијата.
- (3) Агенцијата донесува решение за избор на правните лица од ставот (1) на овој член, кое е со важност од три години.
- (4) Агенцијата води евиденција на избраните правни лица од ставот (1) на овој член и истата ја објавува на својата веб страница.
- (5) Правните лица од ставот (1) на овој член ја спроведуваат обуката за усовршување на енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор согласно Правилникот за енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор и програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори во индустријата и комерцијалниот сектор од став (2) од овој член.
- (6) За завршената обука за усовршување правните лица од ставот (1) издаваат уверение за успешно завршена обука енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор и за успешно завршена обука за усовршување на енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор, најдоцна 15 дена после завршувањето на обуката.
- (7) Формата, содржината и начинот на издавање на уверението од ставот (6) ги пропишува Министерот во Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.

- (8) Максималната висина на надоместокот за учество на обука, максималната висина на надоместокот за учество на обука за усовршување на енергетските контролори, трошоците за полагање на испитот и висината на надоместокот на членовите на комисијата за спроведување на испити се определуваат во зависност од просторните и материјалните услови како и условите за ангажирање на стручни лица за спроведување на обуки и испити, и истите се определуваат со тарифникот во врска со енергетските контроли што го донесува Министерството, а го одобрува Владата на Република Македонија.

Носители на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор

Член 19

- (1) Со лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор може да се стекне трговец поединец или правно лице кое има вработено најмалку двајца овластени енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (2) Лиценцата од ставот (1) на овој член се издава врз основа на поднесено барање од трговец поединец или правно лице. Кон барањето се приложуваат документите пропишани согласно Правилникот за енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (3) Министерството издава лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор, доколку трговецот поединец или правното лице (во понатамошниот текст „носител на лиценца“) го исполни условот утврден во ставот (1) и поднесе барање согласно ставот (2) на овој член. Доколку подносителот на барањето не го исполнува условот утврден во ставот (1) или поднесе нецелосно барање од ставот (2) на овој член, Министерството донесува решение со кое се одбива барањето. Министерството наплатува надоместок за издавање лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор определена во тарифникот во врска со енергетските контроли што го донесува Министерството, а го одобрува Владата на Република Македонија..
- (4) Лиценцата за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор важи за период од пет години, со можност за продолжување од по пет години. Лиценцата може да се продолжи само ако носителот на лиценца ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, како и да поднесе барање согласно со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор. Носителот на лиценца поднесува барање за продолжување на лиценцата најдоцна 30 дена пред истекот на рокот на важност. Министерството наплатува надоместок за продолжување на лиценцата за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (5) Носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор е должен да ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно, во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.
- (6) Извештајот за наодите од енергетската контрола во индустријата и комерцијалниот сектор го изготвува носител на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор и истиот мора да биде заверен и да биде потпишан од овластен енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор кој е вработен кај носителот на лиценца.
- (7) Носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор е должен да води евиденција за извршените енергетски контроли и да ја чува документацијата за извршените контроли најмалку десет години.

- (8) За секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар и регистарот за други правни лица и/или за промени во врска со вработените енергетски контролори, носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор е должен да го извести Министерството во рок од 15 дена од настанатата промена, при што треба да приложи доказ за настанатите промени.
- (9) Лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор издадена од надлежно тело на друга држава може да се признае од страна на Министерството, на барање на носителот. Постапката, потребната документација и останатите услови за признавање на лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор се пропишуваат со Правилникот за енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор. Министерството наплатува надоместок за издавање лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор издадена од надлежно тело на друга државаопределен со тарифникот во врска со енергетските контроли што го донесува Министерството, а го одобрува Владата на Република Македонија.
- (10) Министерството донесува решение за одземање на лиценцата за вршење на енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор, ако:
- 1) носителот на лиценца престанал да го исполнува условот од ставот (1) на овој член;
 - 2) носителот на лиценца не го достави годишниот извештај во пропишаниот рок до Агенцијата;
 - 3) во случај на постапување спротивно на став (5) од овој член;
 - 4) носителот на лиценца не го извести Министерството за секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар или и/или за промени во врска со вработените енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор согласно со ставот (8) на овој член; или
 - 5) Агенцијата утврди недоволен квалитет на извештајот при проверката за обезбедување на квалитетот на енергетските контроли согласно член 16 став (9) од овој закон.
- (11) Против решението на Министерството од ставовите (3) и (10) на овој член може да се поведе управен спор.
- (12) Носител на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор е должен најдоцна до 31 декември во тековната година да достави до Министерството доказ од надлежен орган за водење на евиденција на вработени лица за исполнување на условите од ставот (1) на овој член.
- (13) Носител на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор е должен, најдоцна до 31 јануари во тековната година, да достави до Агенцијата годишен извештај за извршените енергетски контроли во претходната календарска година, кон кој ги приложува сите поединечни извештаи за извршените енергетски контроли за извештајниот период.
- (14) Агенцијата, врз основа на годишните извештаите од ставот (13) на овој член, подготвува годишен извештај за претходната календарска година и, најдоцна до 31 март во тековната година, го доставува до Министерството.
- (15) Министерството води регистар за издадени, одземени и признаени лиценци за вршење на енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор, кој го објавува на својата веб страница.

VI. ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ ПРИ ПРЕНОС, ДИСТРИБУЦИЈА И СНАБДУВАЊЕ СО ЕНЕРГИЈА

Мерење, наплата и информации

Член 20

- (1) Доколку е технички возможно и економски исплативо во однос на потенцијалните заштеди на енергија, Регулаторната комисија за енергетика овозможува поставување на повеќефункционални броила и паметни системи за мерење кај крајните потрошувачи на енергија кои точно ја одразуваат вистинската потрошувачка на енергија на крајниот потрошувач и кои обезбедуваат информации за вистинското време на користење, како и други мерки и обврски спрема операторите на системите за дистрибуција и снабдувачите со енергија во врска со енергетска ефикасност при мерењето, наплатата и информациите спрема крајните потрошувачи.
- (2) Регулаторната комисија за енергетика го следи спроведувањето на мерките и обврските од ставот (1) на овој член согласно одредбите на Законот за енергетика и соодветните правила и прописи донесни согласно тој закон.

Енергетска ефикасност при пренос и дистрибуција

Член 21

- (1) Сите оператори на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и природен гас, како и операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија, во согласност со обврските од законот за енергетика, при планирањето на развојот на соодветните системи за подрачјето на кое ја вршат дејноста, се должни да направат процена на намалување на загубите и потенцијалот за подобрување на енергетска ефикасност во нивните системи.
- (2) Проценката од став (1) на овој член посебно содржи соодветни податоци за:
 - 1) преносот на енергија;
 - 2) дистрибуцијата на енергија;
 - 3) управувањето со оптоварувањата и интероперабилност;
 - 4) поврзувањето со постројки за производство на електрична енергија, вклучувајќи испитување на потенцијалот за пристап до микропостројки за производство на електрична енергија; и
 - 5) поврзување со компресорска станица и редуccionи станици за природен гас;
 - 6) поврзување со постројки за производство на топлинска енергија; и
 - 7) дистрибуција на енергија за греење или ладење од централизирано производство.
- (3) Во согласност со обврските од законот за енергетика, за секој регулиран период операторите од ставот (1) на овој член изработуваат план за инвестирање кој содржи мерки и инвестиции за постигнување на трошковно-ефективни енергетски подобрувања на соодветните системи за електрична енергија, природен гас и топлинска енергија, притоа имајќи ги предвид барањата за одржувањето на доверливоста и сигурноста на мрежата.
- (4) Во врска со проценката од став (1), Регулаторната комисија за енергетика може да побара од операторите од ставот (1) на овој член да достават дополнителни информации, во соодветен обем и форма.
- (5) Операторите се должни да ги достават податоците од став (4) на овој член, во рок утврден во барањето од Регулаторната комисија за енергетика.

Стимулативни мерки за енергетска ефикасност при пренос и дистрибуција

Член 22

- (1) Регулаторната комисија за енергетика при донесување на правилници и методологии за формирање на цени и тарифи за вршење на регулирани енергетски дејности, како и при донесување на прописите кои ја уредуваат употребата и користењето на фосилните горива, ги зема во предвид целите за подобрување на енергетската ефикасност од овој закон.,
- (2) Во согласност со членот 20 од овој закон, при донесување на одлуки за определување на тарифите за пренос односно дистрибуција на електрична енергија, а во поглед на континуируваниот развој на паметнисистеми, Регулаторната комисија за енергетика може да одобри стимулативни мерки за операторот на електропреносниот систем и операторот на електродистрибутивниот систем во однос на системските услуги спрема корисниците на соодветните системи, а со кои се овозможува примена на мерки за подобрување на енергетската ефикасност.
- (3) Покрај стимулативните мерки од ставот (2) на овој член, а во согласност со надлежностите од Законот за енергетика, Регулаторната комисија за енергетика:
 - 1) обезбедува тарифите за пренос и дистрибуција на електрична енергија да ги одразат постигнатите заштеди на трошоци во системот, како и трошоците за инвестирање во мрежата и оптимизација на работење на мрежата, а кои произлегуваат од побарувачката и механизмите за управување со побарувачката и дистрибуираното производство;
 - 2) овозможува учество на ресурсите на побарувачката, вклучувајќи и механизми во врска со управување со побарувачката (demand response), на пазарот на електрична енергија; и
 - 3) промовира пристап и учество на управувањето со побарувачката при балансирање, резервираниот капацитет и други пазари на системски услуги, во согласност со мрежните правила за управување со електроенергетскиот систем.
- (4) Регулаторната комисија за енергетика може да одобри тарифи со цел заштита на ранливите потрошувачи на електрична енергија.
- (5) Снабдувачите со електрична енергија, топлинска енергија и природен гас, имаат обврска да обезбедат информации до потрошувачите во врска со достапни мерки за подобрување на енергетската ефикасност и ефектите од таквите мерки, достапните механизми за финансирање, видовите на договори за енергетски услуги, како и податоци за контакт со давателите на енергетски услуги, вклучувајќи ЕСКО претпријатија, со објавување на таквите податоци на нивните веб страници, и периодично преку јавните медиуми, во согласност со соодветните правила за снабдување донесени согласно Законот за енергетика.
- (6) Регулаторната комисија за енергетика има обврска да известува за обврските кои се однесуваат на членовите 21 и 22 од овој закон во годишниот извештај.

Промовирање на енергетска ефикасност при греење и климатизација

Член 23

- (1) Со цел промоција на енергетската ефикасност и искористување на системите за греење и климатизација, со Програмата за реализација на Стратегијата за развој на енергетиката која се донесува согласно Законот за енергетика, покрај другото содржи и сеопфатна проценка на потенцијалот за примена на високоефикасно комбинирано производство на енергија и ефикасни системи за централно греење и климатизација.

- (2) Проценката од ставот (1) на овој член содржи и идентификување на економски најсиплатливите решенија, анализа на трошоците и придобивките, врз основа на климатските услови, економската спроведливост и техничката соодветност.
- (3) Министерството спроведената сеопфатна проценка од ставот (1) на овој член ја подоставува до Секретаријатот на Енергетската заедница.

Анализа на трошоци и придобивки при барања за издавање овластување за изградба на нови објекти за производство на електрична и/или топлинска енергија

Член 24

- (1) Лицата кои поднесуваат барања за издавање на овластување за изградба на нови објекти за производство на електрична и/или топлинска енергија, имаат обврска да спроведат претходна анализа на трошоците и придобивките и истата ја поднесат до надлежниот орган согласно законот за енергетика, како дел од потребната документација, во следните случаи:
 - 1) Изградба на нов енергетски објект за производство на електрична енергија (термоцентра) со вкупен топлински капацитет на влез во постројката поголем од 20MW, а која не претставува постројка за комбинирано производство;
 - 2) суштинско реновирање на постоечки енергетски објект за производство на електрична енергија (термоцентра) со вкупен топлински капацитет на влез во постројката поголем од 20MW, а реновираната постројка не претставува постројка за комбинирано производство на енергија;
 - 3) изградба или суштинско реновирање на индустриска енергетска постројка со вкупен топлински капацитет на влез поголем од 20MW која произведува отпадна топлина со ниво на температура кое овозможува економски оправдана употреба, доколку отпадната топлина не се користи за задоволување на економски оправдана побарувачка;
 - 4) градење на нов дистрибутивен систем за централно греење и климатизација или инсталирање на нова постројка за производство на енергија со вкупен топлински капацитет на влез во постројката поголем од 20MW во рамки на постоечка мрежа за греење или климатизација или суштинско реновирање или надградба на таква постоечка постројка, а отпадната топлина не се користи од блиски индустриски постројки/инсталации.
- (2) Обврската од ставот (1) нема да се применува на:
 - 1) постројките за производство на електрична енергија при најголема побарувачка и за производство на резервна електрична енергија, коишто се планирани да работат под 1.500 работни часа во една година како подвижен просек во период од пет години, врз основа на постапка за проверка утврдена од земјите-членки на Европската Унијапреку која се обезбедува дека овој критериум за изземање е исполнет; и
 - 2) постројки коишто треба да бидат лоцирани во близина на локација за геолошко складирање на CO₂, одобрени согласно посебни критериуми.
- (3) Министерот донесува правилник со кој се уредува начинот на поднесување, потребната документација, постапките, минималните стандарди и посебните барања, постапка за верификација, како и параметрите во врска со постројките кои можат да бидат изземени од обврската за спроведување на анализа на трошоците и придобивките од ставот (1) на овој член.

Високоефикасни комбинирани постројки и гаранции за потекло

Член 25

- (1) Агенцијата води регистар на издадени гаранции за потекло на електрична енергија произведена од ВЕКП(во натамошниот текст: „ГПВЕКП“), при што секој сертификат се однесува на 1 мегават час (1MWh).
- (2) ГПВЕКП може да добие производител кој произведува електрична енергија од постројка заведена во регистарот на ВЕКП, при што услов е постројката да нема статус на повластен производител.
- (3) За добивање на ГПВЕКП од ставот (2) на овој член производителот на електрична енергија е должен да уплати надоместок на сметката на Агенцијата, според тарифникот што го донесува Агенцијата, а го одобрува Владата на Република Македонија.
- (4) ГПВЕКП содржи податоци за производителот и постројката, за топлинската вредност на користеното гориво, периодот на производството, искористувањето на произведената топлинска енергија, количеството на произведената електрична енергија и заштедите на примарна енергија пресметани согласно со методологијата за пресметка донесена од Министерот.
- (5) Регулаторната комисија за енергетика, на барање од Агенцијата, е должна да обезбеди податоци со кои се обезбедува точноста и доверливоста на ГПВЕКП, како и нивна заштита од злоупотреби.
- (6) ГПВЕКП издадени во други држави се признаваат под услови и начин пропишани во согласност со овој закон и Правилникот за ВЕКП и ГПВЕКП согласно ставот (8) од овој член.
- (7) Агенцијата подготвува и доставува годишни извештаи до Министерството во однос на работењето на системот за издавање, регистрирање, пренесување, признавање и одземање на ГПВЕКП.
- (8) Министерот, по претходно добиено мислење од Агенцијата, донесува правилник за ВЕКП и ГПВЕКП, со кој поблиску пропишува:
 - 1) методологијата за пресметка на коефициентот на полезно дејство на ВЕКП за производство на електрична и топлинска енергија;
 - 2) методологијата за процена на заштедата на примарната енергија во ВЕКП;
 - 3) содржината, формата и начинот за водење на регистарот на ВЕКП;
 - 4) начинот за издавање, пренесување и одземање на ГПВЕКП, како и начинот, постапката и условите за признавање на гаранциите за потекло издадени во странство;
 - 5) начинот и постапката за определување на енергетската вредност на горивата што се користат во ВЕКП;
 - 6) содржината, формата и начинот на водењето на регистар на издадени ГПВЕКП; и
 - 7) други прашања во врска со ВЕКП и ГПВЕКП.

VII. ЕНЕРГЕТСКИ УСЛУГИ И ФОНД ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

Енергетски услуги и ЕСКО

Член 26

- (1) Енергетските услуги ги вршат ЕСКО, врз основа на договорите за енергетски услуги од членот 27 од овој закон.
- (2) ЕСКО имаат право да вршат дејност согласно одредбите од овој закон и останатите применливи прописи.

- (3) Енергетските услуги кои се вршат врз основа на договорите за енергетски услуги уредени со членот 27 од овој закон може да вклучуваат изградба, реконструкција, енергетско реновирање, одржување, како и управување и следење на користењето на енергија.

Договор за енергетски услуги

Член 27

- (1) Договорот за енергетски услуги се склучува во писмена форма помеѓу корисникот на енергетските услуги и ЕСКО со следнава задолжителна содржина:
- 1) листа на мерките за подобрување на енергетската ефикасност кои треба да се спроведат или подобрувањата на енергетската ефикасност кои треба да се постигнат со договорот;
 - 2) загарантирани заштеди што треба да се постигнат со спроведување на мерките од договорот;
 - 3) времетраење, клучниуслови, рокови и период на известување;
 - 4) листа на обврските на секоја од договорните страни;
 - 5) референтни датум(и) за утврдувањена постигнатите заштеди на енергија;
 - 6) листа на чекори што треба да се спроведат за имплементирање на мерка или пакет мерки и, каде што е релевантно, поврзани трошоци;
 - 7) обврска за целосно спроведување на мерките од договорот и документирање на сите промени направени за време на проектот;
 - 8) Одредби со кои се уредува вклучување на еквивалентни барања во врска со било какво поддоговарање со трети страни;
 - 9) Јасен приказ на финансиските импликации на проектот и распределба на учеството на двете страни во постигнатите монетарни заштеди (т.е. надоместок на давателот на услуги).
 - 10) одредби во врска со мерење и верификација на постигнатите загарантирани заштеди, проверки на квалитетот и гаранции.
 - 11) одредби за појаснување на постапката за справување со променливите рамковни услови кои влијаат врз содржината и исходот на договорот (т.е. менување на цените на енергијата, интензитетот на употреба на инсталацијата).
 - 12) детални информации за обврските на секоја од договорните страни и за казните во случај на повреда на истите.
- (2) Средствата за изведување на енергетските услуги може да ги обезбедува ЕСКО како давател на енергетската услуга, во целост или делумно, од сопствени извори, кредитирање или финансирање од страна на трети лица.
- (3) Висината на трошоците на давателот на енергетската услуга, односно вредноста на вложувањето за спроведување на мерките за енергетска ефикасност се одредуваат и се плаќаат на ЕСКО, земајќи го предвид нивото на подобрување на енергетската ефикасност и режимот на користење на енергија, утврдени согласно договорот за енергетски услуги.
- (4) Трошоците на ЕСКО за реализација на мерките за енергетска ефикасност се враќаат на ЕСКО од заштедите во трошоците за енергија остварени од страна на корисникот на енергетската услуга, во периодот согласно договорот за енергетски услуги.
- (5) ЕСКО, или трети лица даватели на енергетска услуга, во целост или делумно го преземаат финансискиот, технички и комерцијален ризик во врска со реализацијата на енергетските услуги и исполнувањето на обврските од договорот за енергетски услуги.

- (6) Во случај кога корисник на енергетски услуги е правно лице кое може да се определи како јавен партнер согласно дефиницијата од законот кој ги уредува концесиите и јавните приватни партнерства, договорот за енергетски услуги се склучува како јавно приватно партнерство и постапката за доделување на договор за воспоставување на јавното приватно партнерство се спроведува во согласност со тој закон.
- (7) Министерот донесува правилник со кој подетално се уредуваат договорите за енергетски услуги од ставот (1) на овој член, со кој особено ги пропишува:
- 1) моделите на договори за енергетски услуги кои се користат при договарањето на енергетски услуги;
 - 2) начинот на определување на вредноста на таквите договори;
 - 3) потребната документација во врска со спроведувањето на постапките за избор на ЕСКО од страна на јавните партнери; и
 - 4) други прашања во врска со вршењето на енергетски услуги од страна на ЕСКО во Република Македонија.
- (8) Во случаите од ставот (6) од овој член, јавните партнери се должни да ги користат моделите на договорите за енергетски услуги пропишани со правилникот од ставот (7) од овој член, при што таквите договори можат да содржат и други елементи пропишани согласно законот кој ги уредува јавните приватни партнерства.

Поддршка на развојот на енергетските услуги од страна на Агенцијата

Член 28

- (1) Агенцијата ги промовира енергетските услуги и истовремено го поттикнува пристапот до овие услуги од страна на малите и средни претпријатија и лицата од јавниот сектор, со цел овозможување и поддржување на активностите на ЕСКО претпријатијата и развојот на пазарот на енергетски услуги како инструмент за подобрување на енергетската ефикасност во Република Македонија.
- (2) Агенцијата за енергетика го поддржува развојот на пазарот на енергетски услуги и пристапот до овој пазар од страна на малите и средни претпријатија, особено преку:
- 1) обезбедување јасни и лесно достапни информации за достапни енергетски услуги, модели на договори за снабдување и стандардни одредби во врска со договорите со давателите на енергетски услуги, со цел гарантирање на правата на крајните потрошувачи и заштеди на енергија;
 - 2) обезбедување на информации и поддршка во однос на достапните финансиски инструменти, стимулативни мерки, донации и заеми кои ги нудат трети лица и можат да се искористат за поддршка на проекти за енергетски услуги; и
 - 3) објавување и редовно ажурирање на список со даватели на енергетски услуги активни во Република Македонија или преку обезбедување на јавно достапен електронски систем на кој давателите на енергетски услуги може да објавуваат информации и да ги нудат своите услуги.
- (3) Агенцијата го поддржува развојот на пазарот на енергетски услуги и пристапот до овој пазар од страна на лицата од јавниот сектор, особено преку:
- 1) поддршка на јавниот сектор за прифаќање на понуди за енергетски услуги, особено за реконструкција на зградите во јавниот сектор и јавното осветлување;
 - 2) обезбедување на информации за најдобрите практики во однос на договорите за енергетски услуги, вклучувајќи, доколку е достапно, анализа на трошоците и придобивките од аспект на животниот циклус на таквите договори;

- 3) спроведување на анализи и советување на Министерот и останатите надлежни органи во Република Македонија во однос на било кои регулаторни или не-регулаторни бариери кои го отежнуваат користењето на договорите за енергетски услуги и останатите модели на енергетски услуги за идентификување или примена на мерки за заштеда на енергија; и
 - 4) спроведување на квалитативен преглед во однос на сегашниот и иден развој на пазарот на енергетски услуги, со одразување на заклучоците од таквиот преглед во националниот Акционен план за енергетска ефикасност.
- (4) Агенцијата го поддржува и правилното функционирање на пазарот на енергетски услуги и активностите на ЕСКО претпријатијата, преку:
- 1) идентификување и објавување на контакт центри преку кои крајните потрошувачи може да дојдат до информациите од став (2) на овој член; и
 - 2) овозможување на независни посредници да учествуваат во стимулирањето на развојот на пазарот на енергетски услуги, како на страна на побарувачката така и на страната на понудата на енергетските услуги.
- (5) Агенцијата, по претходна согласност од Министерството, изработува упатство со кое меѓу другото дава насоки и инструкции во врска со договорите на енергетските услуги, постапките и документите за подготовка и отпочнување на постапка за избор на ЕСКО претпријатија од страна на лицата од јавниот сектор, а особено од страна на единиците на локалната самоуправа, изготвува модели на студии за јавно приватно партнерство и други прашања во врска со енергетските услуги и активностите на ЕСКО претпријатијата во Република Македонија и го објавува на својата веб страница.
- (6) Доколку при следење на функционирањето на пазарите на енергетика во согласно со законот за енергетика, Регулаторна комисија за енергетика дојде до информации дека операторите на системите за дистрибуција и снабдувачите со електрична или топлинска енергија и природен гас ја попречуваат побарувачката или вршењето на енергетските услуги или било какви други мерки за подобрување на енергетската ефикасност пропишани согласно овој закон, или го попречуваат развојот на пазарот за енергетските услуги, вклучувајќи затворање на пазарот за конкурентите или злоупотреба на доминантната позиција согласно овој закон и применливите прописи за заштита на конкуренцијата, доставува известување до Комисијата за заштита на конкуренцијата.

Информации и обука за енергетска ефикасност

Член 29

- (1) Агенцијата обезбедува информации за потрошувачите и учесниците на пазарот на енергетски услуги, како и поддршка и иницијативи за обуки и други мерки за подобрување на енергетската ефикасност во Република Македонија.
- (2) Агенцијата за енергетика посебно:
 - 1) обезбедува транспарентност и достапност на информациите за достапните финансиски механизми за енергетска ефикасност во однос на сите релевантни учесниците на пазарот, како што се потрошувачите на енергија, друштва кои се занимаваат со градежништво, вградувачи на градежни елементи, архитекти, инженери, енергетски контролори; и
 - 2) поттикнува споделување на информации со банки, заемодавачи и останати финансиски институции за можностите за учество, вклучувајќи преку воспоставување на јавно приватно партнерство, при финансирањето на мерки за подобрување на енергетската ефикасност.

- (3) Агенцијата воспоставува соодветни услови и дава поддршка на операторите на пазарите на енергија со цел тие да обезбедат соодветни информации и совети на потрошувачите на енергија во однос на енергетската ефикасност.
- (4) Агенцијата, во соработка и со учество на засегнати страни во областа на енергетската ефикасност, промовира иницијативи за подигање на свеста и обуки за информирање на граѓаните за користа и практичноста од преземањето на мерки за подобрување на енергетската ефикасност, се со цел да ја олесни промената на однесувањето кај граѓаните преку која може да се подобри ефикасното користење на енергија од страна на мали потрошувачи на енергија согласно дефиницијата од законот за енергетика, вклучувајќи ги домаќинствата.
- (5) Во однос на доделените надлежности согласно овој член, Агенцијата може да спроведува или нуди една или повеќе од следниве мерки:
 - 1) пристап до финансирање, грантови или субвенции кои ги нудат трети лица;
 - 2) обезбедување на информации за заинтересираните страни;
 - 3) проекτικοи служат за пример;
 - 4) активности за подобрување на енергетската ефикасност на работните места.
- (6) Наведените мерки во ставот (5) на овој член мораат да бидат во согласност со прописите за државна помош.

Фонд за енергетска ефикасност, финансирање и техничка поддршка

Член 30

- (1) Фондот за енергетска ефикасност се основа како независно и самостојно правно лице, кое има за цел да овозможи остварување на целите и поддршка на политиките за енергетска ефикасност пропишани согласно овој закон.
- (2) Фондот за енергетска ефикасност овозможува остварување на целите и поддршка на политиките за енергетска ефикасност преку финансиска и оперативна поддршка на инвестициите во областа на енергетската ефикасност во Република Македонија, како и преку поддршка на реализацијата на мерките за енергетска ефикасност пропишани со овој и друг закон.
- (3) Фондот за енергетска ефикасност може да се финансира преку донации, буџетски средства, преку уплати, давачки и друг начин пропишан согласно овој и посебен закон.
- (4) Основањето, надлежностите, функционирањето и начините на финансирањето на Фондот за енергетска ефикасност се уредуваат со посебен закон.

VIII. ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ НА ЗГРАДИ

Стратегија за реконструкција на згради

Член 31

- (1) На предлог од Министерството, Владата донесува долгорочна Стратегија за реконструкција на станбени, јавни и комерцијални згради до 2030 година (во натамошниот текст: Стратегија за реконструкција).
- (2) Со Стратегијата за реконструкција треба да се обезбеди ефикасно, економски оправдано намалување на потрошувачката на енергија, со примена на мерки за енергетска ефикасност и истовремено смалување на загадувањето на животната средина и ублажување на климатските промени.

- (3) Во Стратегијата за реконструкција од ставот (1) на овој член се наведуваат, помеѓу останатото:
- 1) преглед на националниот фонд на згради, како што е соодветно, преку статистичко земање примероци;
 - 2) идентификување трошковно-ефективни пристапи за реконструкција кои се релевантни за видот на зградата и за климатската зона;
 - 3) политики и мерки за стимулирање трошковно-ефективни значајни реконструкции на згради, вклучително и значајни реконструкции во фази;
 - 4) напредна перспектива за насочување на одлуките за инвестирање на поединците, градежната индустрија и на финансиските институции;
 - 5) проценка базирана на докази за очекуваната заштеда на енергија и за пошироките придобивки; и
 - 6) други одредби во врска со мерки, методологии и рокови во врска со реконструкцијата на згради во Република Македонија.
- (4) На предлог на Министерството, Владата донесува тригодишни програми за реализација на Стратегија за реконструкција од ставот (1) на овој член, кои особено содржат:
- 1) анализа и извештај за спроведување на мерките и активностите од претходниот акционен план;
 - 2) мерките и активностите за подобрување на процесот на реконструкција на зградите во следниот тригодишен период, со цел да се постигнат целите за реализација на Стратегијата за реконструкција;
 - 3) образовни и промотивни активности насочени кон поттикнување на реконструкција на зградите во приватниот сектор;
 - 4) роковите во кои треба да се спроведат одделните активности;
 - 5) потребни средства за реализација на предвидените активности и начин на нивно обезбедување;
 - 6) носителите на одделните активности наведени во Стратегијата за реконструкција; и
 - 7) други елементи за реализација на Стратегијата за реконструкција.
- (5) Стратегијата за реконструкција на згради од ставот (1) на овој член се доставува до Секретаријатот на Енергетската заедница како дел од Акциониот план за енергетска ефикасност.
- (6) Средствата за изготвување на Стратегијата за реконструкција на згради се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, грантови или донации, во согласност со прописите за државна помош.
- (7) Стратегијата за реконструкција на згради се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Енергетски карактеристики на зградите

Член 32

- (1) Министерот донесува Правилник за енергетски карактеристики на зградите кој помеѓу останатото ги пропишува барањата и условите кои што се однесуваат на:
- 1) методологија за определување на енергетските карактеристики на зградите, односно градежните единици, уредите и постројките;
 - 2) минималните барања за енергетската ефикасност на новите згради и градежни единици, уредите и постројките, како и зградите и градежните единици што се предмет на значителна реконструкција;

- 3) начинот на контрола на усогласеноста на зградите и градежните единици, уреди и постројки со одредбите на Правилникот за енергетски карактеристики на зградите;
 - 4) услови за проектирање и градба на нови и значителна реконструкција на постојни згради или градежни единици од аспект на исполнување на минималните барања за енергетска ефикасност;
 - 5) означувањето на зградите и градежните единици во поглед на нивните енергетски карактеристики и соодветната класа;
 - 6) формата и содржината на Потврдата за усогласеност на основниот проект за градење или реконструкција со минималните барања за енергетска ефикасност;
 - 7) формата и содржината на сертификатите за енергетски карактеристики на зградите;
 - 8) најмалата плоштина на корисната подна површина на зградите или градежните единици за кои постои обврска за прибавување и истакнување сертификатот за енергетски карактеристики; и
 - 9) други барања и услови во врска со енергетските карактеристики на зградите.
- (2) Методологијата за определување на енергетските карактеристики од став (1) точка 1) од овој член содржи повикување на стандарди кои се применуваат за да се утврди исполнување на минималните барања за енергетската ефикасност на зградите, и служи за целите на:
- 1) пресметување на потребната годишна енергија за задоволување на различните потреби на зградите односно градежните единици поврзана со нејзината типична употреба;
 - 2) пропишување на енергетски индикатори кои ја претставуваат пресметаната енергетска ефикасност во согласност со усвоените стандарди и нумерички индикатори за примарна енергија, со цел да се изрази енергетската ефикасност на транспарентен начин и во зависност од климатското подрачје;
 - 3) услови за постигнување соодветен комфор во зградите; и
 - 4) пресметување на оптималното ниво на финансиски трошоци за исполнување на минималните барањата за енергетски карактеристики на зградите, градежните единици и техничките системи.

Минимални барања за енергетска ефикасност на зградите

Член 33

- (1) Со Правилникот за енергетски карактеристики на зградите, Министерот пропишува минимални барања за енергетска ефикасност на зградитеа кои барања особено:
- 1) се однесуваат на енергетските карактеристики на сите нови згради, нови градежни единици и припадните технички системи (греење, климатизација, вентилација, подготовка на топла вода, осветлување);
 - 2) се однесуваат на енергетските карактеристики на зградите, градежните единици и припадните технички системи кои се предмет на реновирање или реконструкција;
 - 3) се одредуваат со цел постигнување на ниво на оптимални трошоци и се применуваат одделно за различни категории на згради.
- (2) Со Правилникот за енергетски карактеристики на зградите исто така се утврдуваат минималните барања за енергетските карактеристики на градежните елементи кои се дел од обвивката на зградата и кои значително влијаат на енергетските карактеристики при замена или реконструкција, подготовката на санитарна топла вода, употреба на техничките системи и осветлувањето.

- (3) Со Правилникот за енергетски карактеристики на зградите, Министерот пропишува мерки за поттикнување на воведување на паметни системи за мерење при секое градење или значителна реконструкција на зграда и, каде што е соодветно, поттикнува поставување на системи за активна контрола кои имаат за цел заштеда на енергија.
- (4) Минималните барања за енергетските карактеристики на зградите, градежните единици и припадните технички системи кои се предмет на реконструкција се применуваат само ако документацијата за градежниот проект предвидува значителна реконструкција.
- (5) Минималните барања за енергетски карактеристики за реконструирани згради и градежни единици не се задолжителни доколку примената на таквите барања не е технички или оперативно изводлива и економски оправдана во однос на економскиот животен век на зградата. Министерот со Правилникот за енергетски карактеристики на зградите поблиску ги пропишува правилата во врска со начинот за утврдување на случаите кога примената на барањата не е технички или оперативно изводлива и економски оправдана за време на економскиот животен век на зградата.
- (6) Минималните барања за енергетски карактеристики на зградите и градежните единици се разгледуваат во редовни периоди, не подолги од пет години и, доколку е потребно, се ажурираат со цел да го одразуваат техничкиот напредок во градежниот и енергетскиот сектор.
- (7) Единиците на локалната самоуправа имаат можност да применат мерки за поддршка на градежните проекти кои демонстрираат употреба на системи со подобри карактеристики во однос на минималните барања, а таквата поддршка посебно вклучува забрзување на постапката за добивање на одобрение за градење и намалување на трошоците на предметните постапки.

Сертификат за енергетски карактеристики на зградите

Член 34

- (1) Сертификат за енергетски карактеристики на зграда се издава за зграда или градежна единица со плоштина на корисната подна површина утврдена во Правилникот за енергетски карактеристики на зградите.
- (2) Сертификатот од ставот (1) од овој член се издава за:
 - 1) нови згради;
 - 2) згради кои се предмет на продажба или закуп;
 - 3) делови од згради кои се предмет на продажба или закуп;
 - 4) постојни градби кои се предмет на продажба или сертификатот е побаран од потенцијалниот купувач или закупец; и
 - 5) при адаптација или реконструкција.
- (3) Сертификатите за енергетски карактеристики на зградите ги издаваат трговци поединци или правни лица кои поседуваат лиценци за вршење на енергетска контрола на згради со период на важење според Правилникот за енергетски карактеристики на зградите. Сертификатите се издаваат за период од десет години сметајќи од денот на издавањето на сертификатот.

- (4) Инвеститорот е должен кон барањето за издавање на одобрение за градење на нови згради или значителна реконструкција на постојни градби кое се поднесува до надлежен орган, како составен дел на основниот проект да приложи потврда издадена од носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради, со која потврдува дека минималните барања за енергетска ефикасност кои се содржани во основниот проект се во согласност со минималните барања за енергетска ефикасност утврдени со членот 33 од овој закон и Правилникот за енергетски карактеристики на згради. Носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола наплаќа надомест за издадената потврда.
- (5) Потврдата од став (4) од овој член особено содржи:
- 1) споредба на максимално дозволените со пресметаните коефициенти на пренос на топлина;
 - 2) споредба на максимално дозволените со пресметаните коефициенти на пренос на топлина на транспарентни фасадни елементи;
 - 3) споредба на вредностите на коефициентот на специфични трансмисиjsки загуби во зависност на формата на зградата;
 - 4) анализа на употребените материјали во однос на пропустливост на водена пара и системите за вентилација, како и способноста на сушење на обвивката на зградата во летниот период или со примена на вентилациjsки систем;
 - 5) проверка на ниво на неконтролирана инфилтрација на надворешен воздух;
 - 6) влијание на техничките системи за греење, ладење, вентилација, подготовка на топла вода и осветлување врз енергетската класа на зградата или градежната единица;
 - 7) потврда дека зградата е со подобри енергетски карактеристики во однос на најниската енергетска класа за нови згради;
 - 8) анализа на можната употреба на високоефикасни алтернативни системи според член 37 став (1) од овој закон.
- (6) По завршување на изградбата на згради или по значителна реконструкција на постојните градби, инвеститорот е должен да обезбеди сертификат за енергетски карактеристики на зградата и истиот да го поднесе во постапката за ставање во употреба согласно Законот за градење. Сертификат за енергетски карактеристики на зградата се обезбедува пред издавање на одобрението за употреба, односно после изготвувањето на извештајот за извршен технички преглед од надзорен инженер, односно после давањето на изјава заверена кај нотар под полна материјална и кривична одговорност од изведувачот со која тој потврдува дека зградата, односно градежната единица е изградена во согласност со одобрението за градење и основниот проект или проектот на изведена состојба, во зависност од категоријата на зградата.
- (7) Сопствениците на згради се должни:
- 1) да ги достават на увид сите податоци, техничка и друга документација за зградата која е предмет на енергетска контрола и да му овозможи услови за непречено вршење на енергетска контрола на зграда на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради, со кој склучиле договор за енергетска контрола.
 - 2) да осигураат дека новите, заменети или надградени технички и градежни системи во постојните градби се во согласност со барањата пропишани со овој закон.
- (8) Продавачите или закуподавачите на згради или градежни единици се должни да го достават сертификатот за енергетски карактеристики, како и да им го предадат на купувачите или закупците на зградата сертификатот за енергетски карактеристики на зградата во оригинал или заверен препис.

- (9) Продавачите или закуподавачите на згради или градежни единици за зградите или градежните единици чијашто изградба не е завршена се должни на купувачите или закупците да им ја достават потврдата од ставот (4) на овој член во форма на заверен препис, додека обврската од ставот (8) на овој член се должни да ја исполнат по добивањето на одобрението за употреба на зградата или градежната единица.
- (10) Сопствениците на зградите или градежните единици со плоштина на корисната подна површина поголема 250m² се должни да го истакнат, на видно место во зградата, сертификатот за енергетски карактеристики на зградата за згради или градежни единици што се во сопственост или се закупени од лица од јавниот сектор, како и згради или градежни единици од јавен карактер.
- (11) Условите и постапките за издавање на сертификати за енергетски карактеристики на зградите подетално се уредуваат со Правилникот за енергетските карактеристики на зградите.

Податоци кои мора да бидат вклучени во сертификатот за енергетските карактеристики на зградите и условите на сертификатот

Член 35

- (1) Сертификатот за енергетски карактеристики на зграда издаден согласно членот 34 од овој закон мора да го содржи следново:
- 1) пресметана годишна интегрирана енергетска карактеристика на зградата;
 - 2) пресметан енергетски индикатор за зградата;
 - 3) нумерички индикатор за примарна енергија за зградата;
 - 4) општи карактеристики на зградата, вклучувајќи ја и годината на градба;
 - 5) информации за овластениот енергетски контролор на згради кој го подготвил сертификатот за енергетски карактеристики, и носителот на лиценца кое поседува лиценца за вршење на енергетска контрола на згради кое го издало сертификатот;
 - 6) референтни вредности;
 - 7) информации за ниво на емисија на CO₂;
 - 8) информации за сопствено производство на енергија;
 - 9) препораки за подобрување на економски оправдани или ефективни трошоци за подобрување на:
 - техничките системи,
 - елементите од зградата, и
 - укажување за тоа каде може да се добијат подетални информации;
 - 10) информации за чекорите што треба да се преземат за спроведување на препораките;
 - 11) верзијата на применетиот софтвер; и
 - 12) датум на издавање и регистарски број.

Инспекции на системи за греење и климатизација

Член 36

- (1) Сопствениците или управителите на згради кои користат системи за греење или комбинирани системи за греење со вентилација со ефективна моќност поголема од 70kW се должни да вршат редовни инспекции на таквите системи, најмалку еднаш во 4 години, со цел да се утврди степенот на корисност на котелот, односно ложиштето, како и да се превземат мерки со цел да се достигнат величините на состојба на процесот на согорување пропишани во соодветната техничка документација за системот кој е предмет на инспекција.

- (2) Сопствениците или управителите на згради кои користат системи за климатизација или комбинирани системи за климатизација со вентилација со ефективна моќност поголема од 70kW се должни да вршат редовни инспекции на таквите системи, најмалку еднаш во 4 години, со цел да се процени капацитетот на системот за климатизација со потребите за ладење на зградата, како и одмерување на можностите за оптимизација на системот, земајќи ги предвид просечните или вообичаените услови за функционирање.
- (3) Инспекциите од ставовите (1) и (2) се вршат од страна на лица кои се стекнале со лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор и истите вклучуваат процена на ефикасноста на инсталираните системи за греење и климатизација и одмерување на системот за климатизација со потребите за ладење на зградата, како и одмерување на можностите за оптимизација на системот земајќи ги предвид просечните или вообичаените услови за функционирање на системот за климатизација или греење.
- (4) Контролорите кои ги спроведуваат инспекциите од ставовите (1) и (2) се должни да ги достават извештаите за спроведените инспекции до Агенцијата во рок од 30 дена од денот на завршувањето на инспекцијата. Агенцијата, на барање на сопственик или управител на зграда која била предмет на инспекција за која е доставен соодветен извештај, издава потврда за исполнувањето на условите за работа на системи за греење и климатизација.
- (5) Зградите и други градежни единици за кои се спроведува договор за енергетски услуги од страна на ЕСКО претпријатие се ослободени од обврските за инспекции согласно овој член, за времетрањето на договорот за енергетски услуги.
- (6) Начинот на вршење на инспекциите, формата на извештајот за извршени инспекции и други прашања се уредуваат со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор од членот 16 став (7) на овој закон.

Употреба на високоефикасни алтернативни системи

Член 37

- (1) При проектирањето на нова зграда или значителна реконструкција на постојна градба, задолжително е спроведување на анализа на можната употреба на следните високоефикасни алтернативни системи:
 - 1) децентрализирани системи за снабдување со енергија кои се засноваат на искористување на обновливите извори на енергија;
 - 2) комбинирани системи за истовремено производство во еден процес на топлинска и електрична и/или механичка енергија;
 - 3) системи кои користат топлински пумпи; или
 - 4) системи за централно или греење или ладење по делови од зградите, особени такви кои се засноваат на искористување на обновливите извори на енергија и кои се снабдуваат со енергија од централизиран извор на енергија.
- (2) При анализата за употребата на високоефикасни алтернативни системи согласно ставот (1) на овој член, барателот на одобрение за градење ги проценува и ги зема предвид техничките, урбанистичките, еколошките и економските аспекти.
- (3) Доказ за анализата на можната употреба на високоефикасни алтернативни системи од овој член мора да биде вклучен во потврдата со која се потврдува дека минималните барања за енергетска ефикасност кои се содржани во основниот проект се во согласност со минималните барања за енергетска ефикасност утврдени во Правилникот за енергетски карактеристики на зградите, како дел од документацијата која се поднесува со барањето за одобрение за градење.

Згради со приближно нулта потрошувачка на енергија

Член 38

- (1) Згради со приближно нулта потрошувачка на енергија претставуваат згради со многу високи енергетски карактеристики, при што им е потребно приближно нула или многу мало количество енергија, а кое се обезбедува во значителен дел од обновливи извори, вклучувајќи и енергија од обновливи извори која се произведува на самото место на потрошувачка или во близина на таквите згради.
- (2) Министерството, во соработка со министерството надлежно за работите од областа на градежништвото, подготвува и донесува план за зголемување на бројот на згради со приближно нулта потрошувачка на енергија во Република Македонија, кој содржи:
 - 1) подетална дефиниција на зградите со приближно нулта потрошувачка на енергија, со повикување на нумерички индикатор за користење на примарна енергија (во kWh/m² на годишно ниво);
 - 2) рок во кој сите нови згради треба да се усогласат со барањата од дефиницијата од точка 1) на овој став;
 - 3) рок во кој сите нови згради кои се под закуп или во сопственост на лица од јавниот сектор треба да се усогласат со барањата од дефиницијата од точка 1) на овој став;
 - 4) целите на среден рок за подобрување на карактеристиките на новите згради;
 - 5) посебни цели за посебни категории на згради; и
 - 6) информации за дополнителни политики и мерки потребни за постигнување на овие цели.
- (1) Најдоцна во рок од 30 дена од денот на изработката на планот од ставот (1) на овој член, Министерството го доставува до Секретаријатот на Енергетската заедница, како дел од Акциониот план за енергетска ефикасност.

Исклучоци

Член 39

- (1) Членовите 10, 33, 34, 35, 36, 37 и 38 на овој закон не се применуваат на:
 - 1) згради заштитени со посебен акт, издаден од надлежна институција, кои се дел од определено подрачје или област или поради нивното посебно архитектонско или историско значење, доколку усогласеноста со одредени минимални барања за енергетска ефикасност неприфатливо го менува нивниот карактер или изглед;
 - 2) згради кои претставуваат недвижно културно наследство и споменици прогласени со закон или друг акт за заштита на културното наследство кое е од особено значење и меморијални споменици;
 - 3) згради за верски обреди или други религиозни активности;
 - 4) згради кои се користат привремено, со време на користење од две години или помалку, производни хали, индустриски згради, нерезиденцијални згради за земјоделска дејност кои имаат мала побарувачка на енергија и нерезиденцијални згради за земјоделска дејност кои се користат во одреден сектор, опфатени со национален секторски договор за енергетски карактеристики;
 - 5) згради за домување кои се користат или се направени со намера да се користат за период помал од четири месеци во текот на годината или за ограничен период од годината со очекувана потрошувачка на енергија помала од 25% од потрошувачката што се очекува при користење на зградата во текот на целата година;
 - 6) самостојни згради со вкупна корисна подна површина помала од 50m²;

- 7) згради за коишто не се издава одобрение за градба;
- 8) згради кои се градат врз основа на одобрение за поставување (времени објекти и урбана опрема);
- 9) помошни згради на системите за електронски телекомуникации;
- 10) згради кои не се греат или се греат на температури до +12° C и
- 11) засолништа и воени објекти.

Енергетски контроли на згради

Член 40

- (1) Со енергетската контрола на згради се обезбедува:
 - 1) процена и исплатливост на можностите за намалување на потрошувачката на енергија во зградите и придружните (помошните) постројки и опрема на зградите;
 - 2) издавање на сертификат за енергетски карактеристиките на зградата; и
 - 3) утврдување на остварените заштеди како резултат од примената на мерките за подобрување на енергетската ефикасност и заштедата на енергија.
- (2) Енергетската контрола се состои од прибирање и анализа на податоци кои се однесуваат на предметот на енергетската контрола, по потреба и мерење на потрошувачката на енергија во објектот, процена на енергетската ефикасност и исплатливоста на можностите за заштеда на енергија, како и изготвување и доставување на извештај за наодите од енергетската контрола.
- (3) Министерот донесува Правилник за енергетска контрола на згради со кој поблиску се уредува:
 - 1) спроведувањето на енергетската контрола на згради;
 - 2) начинот на процена на основната потрошувачка на енергија;
 - 3) содржината и формата на извештајот за енергетската контрола на згради;
 - 4) методологија за пресметка и процена на заштедата на енергија кај зградите;
 - 5) основните елементи на програмата и начинот на вршење на обука и полагање на стручен испит за енергетски контролори на згради;
 - 6) основни елементи на програмата за усовршување на енергетските контролори;
 - 7) начинот, постапката и условите за избор на правни лица што вршат обуки за енергетски контролори на згради;
 - 8) критериумите и постапката за издавање, продолжување и одземање на овластување за енергетски контролор на згради, како и постапката за издавање, продолжување и одземање на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради;
 - 9) критериуми за избор на правни лица за организирање обука на енергетски контролори на згради;
 - 10) содржината и формата на барањето за издавање, продолжување и признавање на овластување за енергетски контролор на згради и барањето за издавање, продолжување и признавање на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради;
 - 11) формата, содржината и начинот на водење на регистарот на издадени, одземени и признаени овластувања за енергетски контролори на згради и регистарот на издадени, одземени и признаени лиценци за вршење на енергетски контроли за вршење енергетска контрола на згради;
 - 12) содржината и формата на овластувањето за енергетски контролор на згради и лиценцата за вршење на енергетска контрола на згради;

- 13) методологијата за пресметка, мерење и верификација на заштедата на енергија кај зградите;
 - 14) постапката за признавање на овластени енергетски контролори на згради од страна на надлежни органи на други држави; и
 - 15) други прашања во врска со енергетските контроли на згради.
- (4) Наодите од енергетската контрола на зградите можат да се стават на располагање на даватели на енергетски услуги согласно овој закон, како основа за понатамошна анализа или давање на енергетски услуги, освен во случај кога тоа не го дозволува лицето нарачател на енергетската контрола.
 - (5) Агенцијата врши годишно испитување на квалитетот на спроведените енергетски контроли на згради, по случаен избор и согласно начелата на транспарентност и недискриминација, преку проверка на статистички значаен и репрезентативен примерок од сите извршени енергетски контроли на згради.

Овластени енергетски контролори на згради

Член 41

- (1) Министерството ги спроведува испитите и издава овластувања за енергетски контролори на згради, на начин и во постапка пропишани во Правилникот за енергетска контрола на згради.
- (2) Со овластување за енергетски контролор на згради може да се стекне секое физичко лице ако ги исполнува следните услови:
 - 1) да има најмалку високо образование во областите и насоките утврдени со Правилникот за енергетски контроли на згради кое се потврдува со диплома за завршено високо образование VII/1 или диплома согласно со Болоњската декларација најмалку со 180 кредити според европскиот кредит трансфер систем (ECTS);
 - 2) да има најмалку пет години работно искуство на работи на испитување, проектирање, надзор на изградба или реконструкција на згради и нивните инсталации или работа на стручни или научни дејности од областа на градежништвото и енергетиката;
 - 3) да поседува уверение за завршена обука за енергетски контролор на згради кај правните лица овластени за спроведување на обуки за енергетски контролори на згради; и
 - 4) положен стручен испит за енергетски контролор на згради.
- (3) Физичкото лице кое се стекнало со овластување за енергетски контролор на згради може да врши енергетска контрола само ако е вработено кај носител на лиценца за вршење на енергетска контрола за згради.
- (4) Овластувањето за енергетски контролор на згради од ставот (1) на овој член важи за период од три години, со можност за продолжување од по три години. Овластувањето може да се продолжи само ако енергетскиот контролор на згради успешно заврши обука за усовршување на енергетските контролори на згради посетувал утврден број на обуки согласно со програмата за усовршување на енергетски контролори, согласно со Правилникот за енергетска контрола за згради. Енергетскиот контролор на згради поднесува барање за продолжување на овластувањето најдоцна 30 дена пред истекот на рокот на важност на добиеното овластување.
- (5) Министерот по службена должност донесува решение со кое престанува да важи овластувањето доколку контролорот не поднесе барање за продолжување во предвидениот рок согласно ставот (4) од овој член.

- (6) Министерството донесува решение за одземање на овластувањето на енергетскиот контролор за вршење на енергетски контроли на згради, ако:
- 1) енергетскиот контролор на згради не ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно, односно во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
 - 2) на енергетскиот контролор на згради му е изречена прекршочна санкција забрана за вршење на професија; или
 - 3) делумно или целосно ја изгуби деловната способност.
- (7) Против решението за одземање на овластувањето од ставот (6) на овој член може да се поведе управен спор.
- (8) Енергетскиот контролор на кого му е одземено овластувањето врз основа на ставот (6) точка 1) од овој член не може да поднесе барање за издавање на ново овластување пред истекот на период од една година сметано од денот на одземањето на овластувањето.
- (9) Енергетскиот контролор на згради на кого му е одземено овластувањето врз основа на ставот (6) точки 2) и 3) на овој член по истекот на времето за која е изречена прекршочната санкција, односно по престанок на причините за делумно губење на деловната способност, со доставување на соодветен акт од надлежен орган може да побара издавање на ново овластување.
- (10) Министерството води регистар на издадени, одземени и признаени овластувања за енергетски контролори на згради, кој го објавува на својата веб страница.
- (11) Енергетските контролори на згради се должни да ги вршат енергетските контроли на независен и објективен начин и со почитување на начелата за спречување на судир на интереси, во согласност со овој закон и со условите пропишани со Правилникот за енергетска контрола на згради
- (12) Енергетскиот контролор не смее да извршува енергетска контрола ако нарачателот е правно лице:
- 1) во кое поседува акции или удел;
 - 2) со кое соработувал во изградбата на проектот, ревизија на проектот, вршел надзор на градење, или вршел работи на одржување на објектот за кој се бара енергетската контрола; или
 - 3) во кое е член на орган на управување, прокурист, полномошник или вработен.
- (13) Енергетскиот контролор не смее да извршува енергетска контрола ако нарачателот е физичко лице:
- 1) со кое соработувал во изработка на проектот, ревизија на проектот, вршел надзор на градење;
 - 2) за кое вршел работи на одржување на објектот за кој се бара енергетската контрола; или
 - 3) со кој е брачен другар или близок роднина (од прв и втор ред).

Обуки на енергетските контролори на згради

Член 42

- (1) Агенцијата најмалку еднаш на три години објавува повик за избор на правни лица за спроведување на обуки за енергетски контролори на згради, како и обуки за усовршување на енергетските контролори на згради, врз основа на критериуми за избор на правни лица за организирање обука на енергетски контролори на згради пропишани со Правилникот за енергетска контрола на згради.

- (2) Агенцијата ги изготвува и донесува програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори на згради сектор најдоцна до 31 октомври во тековната година за наредниот период од најмногу три години. Програмите се објавуваат во “Службен весник на Република Македонија” и на веб-страницата на Агенцијатата.
- (3) Агенцијата донесува решение за избор на правните лица од ставот (1) на овој член, кое е со важност од три години.
- (4) Агенцијата води евиденција на избраните правни лица од ставот (1) на овој член и истата ја објавува на својата веб страница.
- (5) Правните лица од ставот (1) на овој член ја спроведуваат обуката за усовршување на енергетски контролори на згради согласно Правилникот за енергетска контрола на згради и програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори на згради од став (2) од овој член.
- (6) За завршената обука за усовршување правните лица од ставот (1) издаваат уверение за успешно завршена обука енергетски контролор на згради и за успешно завршена обука за усовршување на енергетски контролор на згради, најдоцна 15 дена после завршувањето на обуката.
- (7) Формата, содржината и начинот на издавање на уверението од ставот (6) ги пропишува Министерот во Правилникот за енергетска контрола на згради.
- (8) Максималната висина на надоместокот за учество на обука, максималната висина на надоместокот за учество на обука за усовршување на енергетските контролори, трошоците за полагање на испитот и висината на надоместокот на членовите на комисијата за спроведување на испити се определуваат во зависност од просторните и материјалните услови како и условите за ангажирање на стручни лица за спроведување на обуки и испити, и истите се определуваат со тарифникот во врска со енергетските контроли што го донесува Министерството, а го одобрува Владата на Република Македонија.

Носители на лиценца за вршење на енергетски контроли на згради

Член 43

- (1) Со лиценца за вршење на енергетска контрола на згради може да се стекне трговец поединец или правно лице кое има вработено најмалку двајца овластени енергетски контролори на згради.
- (2) Лиценцата од ставот (1) на овој член се издава врз основа на поднесено барање од трговец поединец или правно лице. Кон барањето се приложуваат документите пропишани согласно Правилникот за енергетски контроли на згради.
- (3) Министерството издава лиценца за вршење на енергетска контрола на згради, доколку трговецот поединец или правното лице (во понатамошниот текст „носител на лиценца“) го исполни условот утврден во ставот (1) и поднесе барање согласно ставот (2) на овој член. Доколку подносителот на барањето не го исполнува условот утврден во ставот (1) или поднесе нецелосно барање од ставот (2) на овој член, Министерството донесува решение со кое се одбива барањето. Министерството наплатува надоместок за издавање лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор определена во тарифникот во врска со енергетските контроли што го донесува Министерството, а го одобрува Владата на Република Македонија..

- (4) Лиценцата за вршење на енергетска контрола на згради важи за период од пет години, со можност за продолжување од по пет години. Лиценцата може да се продолжи само ако носителот на лиценца го исполнува условот од ставот (1) на овој член, како и да поднесе барање согласно со Правилникот за енергетски контроли на згради. Носителот на лиценца поднесува барање за продолжување на лиценцата најдоцна 30 дена пред истекот на рокот на важност. Министерството наплатува надоместок за продолжување на лиценцата за вршење на енергетска контрола на згради.
- (5) Носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради е должен да ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно, во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.
- (6) Извештајот за наодите од енергетската контрола на згради го изготвува носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради и истиот мора да биде заверен и да биде потпишан од овластен енергетски контролор на згради кој е вработен кај носителот на лиценца.
- (7) Носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради е должен да води евиденција за извршените енергетски контроли и да ја чува документацијата за извршените контроли најмалку десет години.
- (8) За секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар и регистарот за други правни лица и/или за промени во врска со вработените енергетски контролори, носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор е должен да го извести Министерството во рок од 15 дена од настанатата промена, при што треба да приложи доказ за настанатите промени.
- (9) Лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола на згради издадена од надлежно тело на друга држава може да се признае од страна на Министерството на барање на носителот. Постапката, потребната документација и останатите услови за признавање на лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола на згради се пропишуваат со Правилникот за енергетски контроли на згради. Министерството наплатува надоместок за издавање лиценца за вршење на енергетска контрола на згради издадена од надлежно тело на друга држава определен со тарифникот во врска со енергетските контроли што го донесува Министерството, а го одобрува Владата на Република Македонија.
- (10) Министерството донесува решение за одземање на лиценцата за вршење на енергетски контроли на згради, ако:
 - 1) носителот на лиценца не го исполнува условот од ставот (1) на овој член;
 - 2) носителот на лиценца не го достави годишниот извештај во пропишаниот рок до Агенцијата;
 - 3) во случај на постапување спротивно на ставот (5) од овој член;
 - 4) носителот на лиценца не го извести Министерството за секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар или за промената во врска со вработените енергетски контролори на згради согласно со ставот (8) на овој член; или
 - 5) Агенцијата утврди недоволен квалитет за време на проверката за обезбедување на квалитетот на енергетските контроли согласно членот 40 став (6) од овој закон.
- (11) Против решението на Министерството од ставовите (3) и (10) на овој член може да се поведе управен спор.
- (12) Носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради е должен најдоцна до 31 декември во тековната година да достави до Министерството доказ од надлежен орган за водење на евиденција на вработени лица за исполнување на условите од ставот (1) на овој член.

- (13) Носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради е должен, најдоцна до 31 јануари во тековната година, да достави до Агенцијата годишен извештај за извршените енергетски контроли во претходната календарска година, кон кој ги приложува сите поединечни извештаи за извршените енергетски контроли за извештајниот период.
- (14) Агенцијата, врз основа на годишните извештаите од ставот (13) на овој член, подготвува годишен извештај за претходната календарска година и, најдоцна до 31 март во тековната година, го доставува до Министерството.
- (15) Министерството води регистар за издадени, одземени и признаени лиценци за вршење на енергетски контроли на згради, кој го објавува на својата веб страница.

Систем за контрола на сертификатите за енергетски карактеристики на згради

Член 44

- (1) Агенцијата воспоставува и управува со независен систем за контрола со цел да ги верификува издадените сертификати за енергетски карактеристики на згради преку:
- 1) проверка на точноста и потполноста на податоците за зградата, односно градежната единица, врз основа на кои е издаден сертификатот за енергетските карактеристики на зградата заедно со потврда дека резултатите наведени во сертификатот се веродостојни;
 - 2) проверката согласно точка 1) погоре, плус проверка на точноста на податоците објавени во истиот и предложените мерки за подобрување на енергетските карактеристики;
 - 3) проверка согласно точка 1) и 2) погоре, плус посета на зградата на самото место за проверка на соодветноста помеѓу податоците во сертификатот за енергетски карактеристики на зградата и фактичката состојба во зградата.
- (2) Носителите на лиценци за вршење на енергетски контроли на згради се должни да ги достават сертификатите за енергетски карактеристики на зградите до Агенцијата, во рок од 15 дена по издавањето на сертификатите.
- (3) Агенцијата воспоставува регистар за архивирање на сертификатите за енергетски карактеристики на зградите, на државно ниво, кој овозможува ограничен јавен пристап за проверка на валидноста на сертификатите за енергетски карактеристики на зградите.
- (4) Министерот донесува посебен правилник со кој подетално се уредуваат постапките за воспоставување и функционирање на системот за верификација од ставот (1) на овој член, како и воспоставувањето на регистарот на државно ниво за сертификатите за енергетски карактеристики на зградите од ставот (3) од овој член.

IX. ОЗНАЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧКАТА НА ЕНЕРГИЈА И ЕКО ДИЗАЈН НА ПРОИЗВОДИ

Означување на потрошувачката на енергија

Член 45

- (1) Техничката документација на производите што користат енергија кои имаат значајно директно или индиректно влијание врз потрошувачката на енергија и, кога е применливо, врз потрошувачката на други есенцијални ресурси за време на употребата, мора да ги содржи потребните информации во врска со потрошувачката на енергија или да вклучува етикета со која се означува класата на енергетска ефикасност на производот.
- (2) За исполнување на условите од овој член трговецот со производите од ставот (1) на овој член е:
 - 1) обврзан да ја истакне на видлив начин, вклучувајќи и за продажба на далечина или преку интернет, етикетата со која се означува класата на енергетска ефикасност;
 - 2) обврзан да им обезбеди на потрошувачите информативен лист во врска со производот, а по барање на потрошувачот да го обезбеди информативен лист и во физичка форма, на местото на продажба;
 - 3) одговорен за точноста на етикетите и информативните листови што ги снабдува;
 - 4) обврзан да ја обезбеди техничката документација и по барање на надлежниот инспектор да ја испрати електронската верзија на документацијата за увид.
- (3) Во случаите кога етикетата на производот не му е достапна, трговецот истата ја обезбедува од страна на снабдувачот на производите. Во случаите кога информативниот лист не е достапен, може да го обезбеди од снабдувачот или да го набави од официјални бази на податоци за енергетско означување на производите, доколку истите постојат за предметниот производ.
- (4) За исполнување на условите од овој член, снабдувачот на производите од ставот (1) на овој член е обврзан:
 - 1) да обезбеди дека секој од производите што се стават во промет во Република Македонија се означени во согласност со овој закон;
 - 2) да ја прикаже етикетата за енергетска ефикасност, на точен видлив и читлив начин на производот и без надомест;
 - 3) да го направи информативниот лист достапен во брошурата за производот или да направи достапна друга соодветна литература; и
 - 4) да обезбеди точност на етикетите и информативниот лист, како и дополнителни технички податоци што ги придружуваат производите кои овозможуваат проверка на точноста на етикетите и информативниот лист.
- (5) Откако одреден производ е ставен во употреба, снабдувачот на производот е обврзан да бара посебна согласност од потрошувачот во врска со било какви измени кои се применливи на производот преку ажурирање или друг сличен начин, а таквите измени би ги намалиле параметрите на енергетска ефикасност на производот во однос на оние параметри кои се наоѓаат на етикетата за енергетска ефикасност. Во таквите случаи, снабдувачот на производот е обврзан да го извести потрошувачот за целта на ажурирањето и измените во параметрите, вклучувајќи измени на класата на енергетска ефикасност на производот. Во период кој соодветствува на просечниот животен век на производот, снабдувачот на производот е должен да му даде можност на корисникот да не го ажурира таквиот производ, без притоа да претрпи губење на функционалноста на самиот производ.
- (6) Снабдувачот на производот не смее да става во промет производи кои се дизајнирани да даваат различни перформанси при тестирање, а со цел да достигнат поповолни нивоа на параметри наведени во соодветната документација на производот или согласно релевантен пропис.
- (7) Снабдувачот и трговецот со производи се исто така обврзани:

- 1) да укажуваат на енергетската класа на производот и на распонот на енергетски класи достапни на етикетата при визуелно огласување или технички материјали за промоција;
 - 2) да соработуваат со Државниот пазарен инспекторат и останати надлежни тела за надзор на пазарот како и да преземаат итни активности за спречување на кршење на прописите за енергетско означување на производи, по нивна иницијатива или по налог на инспектор;
 - 3) да не нудат или истакнуваат ознаки, етикети, симболи или било какви знаци кои не се во согласност со применливите прописи, а кои би можеле да ги наведат или збунат потрошувачите во врска со потрошувачката на енергија или друг ресурс при користење на производот;
 - 4) за производи кои не се применува овој закон, да не доставуваат или истакнуваат етикети за енергетска ефикасност кои ги имитираат етикетите кои се истакнуваат согласно овој закон;
- (8) Министерот донесува Правилник за означување на потрошувачката на енергија и другите ресурси за производите што користат енергија во кој детално се пропишуваат:
- 1) производите кои треба да бидат означени;
 - 2) начинот на означување на производите;
 - 3) начинот на определување на карактеристиките на производите;
 - 4) формата и содржината на етикетата;
 - 5) начинот на вршењер на контрола и надзорот во врска со означувањето на производите; и
 - 6) формата и содржината на извештаите кои се доставуваат до Агенцијата.
- (9) Производите од ставот (1) на овој член можат да се увезат и/или да се стават во промет во Република Македонија само доколку се означени во согласност со Правилникот за означување од ставот (8) на овој член.
- (10) Контролата на означувањето на производите и надзорот на пазарите во врска со означувањето на производите од ставот (1) од овој член ги врши Државниот пазарен инспекторат.
- (11) Снабдувачите, трговците и Државниот пазарен инспекторат имаат обврска да доставуваат годишни извештаи и други информации до Агенцијата во врска со производите кои се предмет на означување и се ставаат во промет во Република Македонија.
- (12) Одредбите од овој член не се применуваат на:
- 1) производи кои се продаваат како користени производи;
 - 2) средства за транспорт на лица или стоки; и
 - 3) плочката која содржи номинални податоци или други еквивалентни плочки кои се однесуваат на сигурноста на производите.

Еко дизајн на производи

Член 46

- (1) Производите што користат енергија или имаат влијание на потрошувачката на енергија можат да се стават во промет и/или ставаат во употреба само доколку:
- 1) ги исполнуваат утврдените технички барања во врска со еко дизајнот;
 - 2) усогласеноста на производите е утврдена во пропишана постапка; и
 - 3) производите се означени во согласност со прописот кој ги пропишува барањата за еко дизајн на соодветната група на производи.

- (2) Владата донесува уредба со која се пропишуваат постапките, условите, генеричките и специфичните барања за еко дизајнот, внатрешната контрола и системите на управување со оцената на сообразност, конкретните обврски на трговците, снабдувачите и увозниците на производи, динамиката и роковите за примената на барањата за еко дизајн, начинот на вршење на инспекцискиот надзор, како и другите правила во врска со еко дизајнот на производите кои користат или имаат влијание на енергијата.
- (3) Производите од ставот (1) на овој член можат да се увезат и/или да се стават во промет во Република Македонија само доколку ги исполнуваат барањата за еко дизајн на производи утврдени со соодветните правила пропишани со Уредбата од ставот (2) на овој член.
- (4) Инспекцискиот надзор во врска со исполнувањето на барањата за еко дизајн и надзорот на пазарите во врска со еко дизајнот на производите од ставот (1) од овој член ги врши Државниот пазарен инспекторат.
- (5) Снабдувачите, трговците и Државниот пазарен инспекторат имаат обврска да доставува годишни извештаи и други информации до Агенцијата во врска со надзорот на спроведувањето на правилата за еко дизајн на производи кои се ставаат во промет во Република Македонија.

X. НАДЗОР

Член 47

- (1) Министерството врши надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, освен над прописите и правилата донесени или одобрени од Регулаторната комисија за енергетика.
- (2) Министерството врши надзор над работењето на Агенцијата во согласност со овој закон.
- (3) Министерството врши надзор над законитоста на работата на единиците на локалната самоуправа во согласност со овој закон.
- (4) Регулаторната комисија за енергетика врши надзор над работењето на вршителите на регулирани енергетски дејности во согласност со овој закон.
- (5) Агенцијата врши надзор над спроведувањето на мерките и активности предложени со Акционен план за енергетска ефикасност и програмите за енергетска ефикасност на единиците на локалната самоуправа, вклучувајќи надзор над постигнатите цели на енергетската ефикасност утврдени во уредбите од членот 5 став (1) точки 1) и 2) од овој закон.
- (6) Инспекциски надзор врз спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон во однос на означувањето на потрошувачката на енергија и другите ресурси и еко дизајн за производите што користат енергија ги врши Државниот пазарен инспекторат.

XI. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Надлежност за прекршок

Член 48

- (1) Поведување на прекршочна постапка за прекршоци утврдени во овој закон можат да побараат органите кои со овој закон се задолжени да вршат надзор.
- (2) За прекршоците од членовите [] од овој закон надлежните органи од ставот (1) на овој член, поднесуваат барање за поведување на прекршочна постапка до надлежниот суд.
- (3) На постапките од став (1) се применуваат одредбите од законот за прекршоци.

Член 49

- (1) Министерството ја води прекршочната постапка и изрекува прекршочни санкции за прекршоците од членовите [] од овој закон.
- (2) За водење на прекршочната постапка и изрекување на прекршочна санкција за прекршоците, министерот со решение формира комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Прекршочна комисија), составена од три члена од редот на лицата вработени во министерството и тоа:
 - 1) еден член дипломиран правник, со положен правосуден испит и со пет години работно искуство во својата област, којшто е претседател на Прекршочната комисија;
 - 2) еден член со висока стручна подготовка од областа на техничките науки со пет години работно искуство во својата област; и
 - 3) еден член со висока стручна подготовка од областа на економските науки со пет години работно искуство во својата област.
- (3) Прекршочната комисија се избира за период од три години со право на повторен избор на членовите.
- (4) Министерот на предлог на претседателот на Прекршочната комисија може да донесе решение за разрешување на член на Прекршочната комисија во следниве случаи:
 - 1) со истекот на времето за кое е именуван за член;
 - 2) по негово барање;
 - 3) со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон;
 - 4) ако му се утврди трајна неспособност за учество во работата на Прекршочната комисија;
 - 5) ако со правосилна судска одлука се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка;
 - 6) ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во Прекршочната комисија; и
 - 7) ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Прекршочната комисија.
- (5) Прекршочната комисија донесува деловник за својата работа кој го одобрува министерот.
- (6) Прекршочната комисија работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.
- (7) Членовите на Прекршочната комисија одлучуваат самостојно и независно врз основа на закон и според своето стручно знаење и сопствено убедување.
- (8) Против решенијата на Прекршочната комисија може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку Прекршочната комисија до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

- (9) Министерот го пропишува начинот на кој Прекршочната комисија води единствена евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки, како и начинот на пристап до информациите кои се содржани во евиденцијата.

Овластувања на надлежниот инспектор

Член 50

- (1) Штом надлежниот инспектор утврди дека е сторен прекршок, составува записник во кој ги забележува битните елементи на дејствието, времето, местото и начинот на сторувањето на прекршокот, описот на дејствието и лицата затекнати на самото место.
- (2) Пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршоците утврдени во овој закон, надлежниот инспектор е должен на сторителот на прекршокот да му предложи постапка за порамнување со издавање на прекршочен платен налог.
- (3) Надлежниот инспектор на сторителот на прекршокот му издава прекршочен платен налог.
- (4) Прекршочниот платен налог му се издава во висина од 30% од глобата која му се одмерува на правното лице, односно на трговецот поединец.
- (5) По приемот и потпишувањето на прекршочниот платен налог, сторителот на прекршокот е должен да ја плати глобата, во рок од осум дена од приемот на прекршочниот платен налог на сметката означена во платниот налог.
- (6) Сторителот на прекршокот кој ја плаќа глобата во рокот од ставот (5) на овој член, е должен плати половина од изречената глоба, за кое право се поучува во правната поука.
- (7) Примањето на платниот налог од сторителот на прекршокот од ставот (4) на овој член и изјавата од ставот (5) на овој член се забележува во записникот.
- (8) Ако сторителот на прекршокот не ја плати глобата во рокот од ставот (5) на овој член, надлежниот инспектор поднесува барање за поведување прекршочна постапка до Прекршочната комисија согласно со членот 48 став (2) од овој закон.
- (9) Надлежниот инспектор е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот на поведените постапки.
- (10) Во евиденцијата од ставот (9) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следниве податоци име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.
- (11) Личните податоци од ставот (10) на овој член се чуваат пет години од денот на внесувањето во евиденцијата.

Прекршоци

Член 51

- (1) Глоба во износ до []% од вкупните приходи на правното лице во претходната финансиска година му се изрекува за прекршок на:
 - 1) големо претпријатие ако не спроведе енергетска контрола согласно обврската од членот 15 од овој закон;
 - 2) операторот на систем за пренос или дистрибуција на електрична енергија, природен гас и топлинска енергија ако не спроведе проценка на потенцијалот за енергетска ефикасност на соодветниот систем за пренос или дистрибуција на електрична енергија, природен гас или топлинска енергија во Република Македонија и не ги достави таквите проценки до Регулаторната комисија за енергетика најдоцна во рок од 2 години од влегувањето во сила на овој закон (член 21 став (1));

- 3) снабдувачот и/или трговецот ако нуди ознаки, етикети, симболи или било какви знаци кои не се во согласност со применливите прописи, а кои би можеле да ги наведат или збунат потрошувачите во врска со потрошувачката на енергија или друг ресурс при користење на производот (член 45 став (7) точка 3));
 - 4) лице кое става во промет производи кои не се означени во согласност со прописот кој ги пропишува барањата за еко дизајн на соодветната група на производи (член 46 став (1) точка 3);
 - 5) лице кое увезува или стави во промет производи кои не ги исполнуваат барањата за еко дизајн на производи утврдени со соодветните правила пропишани со уредбата од член 46 став (2) од овој закон (член 46 став (3)).
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговецот поединец се изрекува за прекршок од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице, односно одговорното лице во трговец поединец.
 - (3) Глоба во износ од [] евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на физичко лице за прекршоците од ставот (1) точки 5) и 6) на овој член.
 - (4) Покрај глобата од ставот (2) на овој член, на одговорното лице во друштвото може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до шест месеци.

Член 52

- (1) Глоба во износ од [] евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на единицата на локалната самоуправа, ако:
 - 1) не следи и управува со производството и потрошувачката на енергија во зградите и градежните единици во кои врши активности (член 11 став (6));
 - 2) не ги спроведува пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои е одговорна согласно соодветниот акционен план за енергетска ефикасност или локалните годишни планови произлезени од соодветната тригодишна програма за енергетска ефикасност на единицата на локалната самоуправа (член 11 став (6)).
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице се изрекува за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на службеното лице во единицата на локална самоуправа.

Член 53

- (1) Глоба во износ од [] евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на лице, ако:
 - 1) не внесува редовно точни, сеопфатни и релевантни податоци во информацискиот систем, согласно со постапките пропишани со правилникот од членот 11 став (4) (член 11 став (9));
 - 2) при објавување на оглас за јавна набавка на стоки и услуги не ја утврди енергетската ознака или нивото на потрошувачка на енергија на стоките или услугите кои се набавуваат како задолжителен критериум за избор на најповолната понуда (член 13 став (1));
 - 3) изнајмува простории за сопствена употреба, згради и градежни единици во кои се наоѓаат таквите простории, кои не поседуваат соодветен сертификат за енергетски карактеристики кој ги исполнува минималните барања за енергетска ефикасност (член 13 став (3));

- 4) на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор со кој склучил договор за енергетска контрола не му ги достави на увид сите податоци, техничка и друга документација за предметот за енергетска контрола и не му овозможи услови за непречено вршење на енергетска контрола (член 16 став (4));
- 5) не доставува информации во однос на енергетската контрола во согласност со правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор (член 16 став (6));
- 6) не ги обезбеди релевантните информации до потрошувачите, преку објавување на информации за достапните енергетски услуги на својата веб страница, и периодично преку јавните медиуми, во согласност со соодветните правила донесени согласно соодветните правила за снабдување донесени согласно Законот за енергетика (член 22 став (5));
- 7) не го достави сертификатот за енергетски карактеристики или не им го предаде на купувачите или закупците на зградата сертификатот за енергетски карактеристики на зградата во оригинал или како заверен препис (член 34 став (8));
- 8) не ја достави потврдата од членот 34 став (4) од овој закон на купувачите или закупците на зграда или градежна единица согласно член 34 став (9) од овој закон;
- 9) не го истакне на видно место сертификатот за енергетски карактеристики на зградата за згради или градежни единици што се во сопственост или се закупени од лицата од јавниот сектор, како и згради или градежни единици од јавен карактер согласно член 34 став (10);
- 10) не врши редовни инспекции на системите за греење и климатизација согласно член 36, ставови (1) и (2) од овој закон;
- 11) не ја спроведе енергетската контрола на згради согласно член 40 став (1) и став (2);
- 12) не го достави сертификатот за енергетски карактеристики на зградата до Агенцијата во рок од 15 дена по издавањето (член 44 став (2));
- 13) не ја истакне на видлив начин, вклучувајќи и за продажба на далечина или преку интернет, ознаката (етикетата) за енергетска ефикасност (член 45 став (2) точка 1));
- 14) не им обезбеди на потрошувачите информативен лист во врска со производот, а по барање на потрошувачот не го обезбеди информативниот лист и во физичка форма, на местото на продажба (член 45 став (2) точка 2));
- 15) етикетите и информативните листови што ги снабдува содржат неточни информации (член 45 став (2) точка 3));
- 16) не обезбеди техничката документација и по барање на надлежниот инспектор не ја испрати електронската верзија на документацијата за увид (член 45 став (2) точка 4));
- 17) без согласност на корисникот извршил измени кои се применливи на производот преку ажурирање или на друг сличен начин, а таквите измени ги намалиле параметрите на енергетската ефикасност на производот во однос на оние параметри кои се наоѓаат на ознаката (етикетата) за енергетска ефикасност (член 45 став (5));
- 18) не го известил корисникот за целта на ажурирањето и измените во параметрите, вклучувајќи измени на класата на енергетска ефикасност на производот (член 45 став (5));
- 19) во период кој соодветствува на просечниот животен век на производот не му овозможил на корисникот да не го ажурира таквиот производ, без притоа да претрпи губење на функционалноста на самиот производ (член 45 став (5));
- 20) стави во промет производи кои се дизајнирани да даваат различни перформанси при тестирање, а со цел да достигнат поповолни нивоа на параметри наведени во соодветната документација на производот или согласно релевантен пропис (член 45 став (6));

- 21) не укажува на енергетската класа на производот и на распонот на енергетски класи достапни на етикетата при визуелно огласување или технички материјали за промоција (член 45 став (7) точка 1));
 - 22) не соработуваат со Државниот пазарен инспекторат и останати надлежни тела за надзор на пазарот како и не презема итни активности за спречување на кршење на прописите за енергетско означување на производи, по негова иницијатива или по налог на инспектор (член 45 став (7) точка 2));
 - 23) не доставуваат годишни извештаи и други информации до Агенцијата во врска со производите кои се предмет на означување и се ставаат во промет во Република Македонија (член 45 став (11));
 - 24) стави во промет производи кои не ги исполнуваат утврдените технички барања во врска со еко дизајнот (член 46 став (1) точка 1));
 - 25) стави во промет производи чија усогласеност не е утврдена во пропишана постапка член 46 став (1) точка 2)).
 - 26) Не доставува годишни извештаи и други информации до Агенцијата во врска со надзорот на спроведувањето на правилата за еко дизајн на производи кои се ставаат во промет во Република Македонија (член 46 став (5)).
- (2) Глоба во износ од [] евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на физичко лице за прекршок за дејствијата од ставовите (7), (8), (9), (10), (11), (13), (14), (15), (16), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24) и (25) на овој член.
 - (3) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговец поединец се изрекува за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице, односно одговорното лице во трговец поединец.
 - (4) Покрај глобата од ставот (1) на овој член на правното лице или трговец поединец може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење дејност во траење до шест месеци.
 - (5) Покрај глобата од ставот (3) на овој член на одговорното лице во правното лице или трговец поединец може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до шест месеци.

Член 54

- (1) Глоба во износ од [] евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на снабдувачот на производите од членот 45 став (1) од овој закон, ако:
 - 1) производите што ги става во промет во Република Македонија не се означени во согласност со овој закон (член 45 став (4) точка 1));
 - 2) не ја прикаже етикетата за енергетска ефикасност, на точен видлив и читлив начин на производот и без надомест (член 45 став (4) точка 2));
 - 3) не го направи информативниот лист достапен во брошурата за производот или не направи достапна друга соодветна литература (член 45 став (4) точка 3));
 - 4) не обезбеди точност на етикетите и информативниот лист, како и на дополнителни технички податоци што ги придружуваат производите кои овозможуваат проверка на точноста на етикетите и информативниот лист (член 45 став (4) точка 4)).
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговец поединец се изрекува за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице, односно одговорното лице во трговец поединец.
- (3) Покрај глобата од ставот (1) на овој член на правното лице или трговец поединец може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење дејност во траење до шест месеци.

- (4) Покрај глобата од ставот (2) на овој член на одговорното лице во правното лице или трговец поединец може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до шест месеци.

Член 55

- (1) Глоба во износ од [] евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на енергетскиот контролор, ако:
- 1) не ја врши енергетската контрола на независен и објективен начин, во согласност со овој закон, начелата за спречување на судир на интереси и со условите пропишани со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор (член 17 став (11));
 - 2) не ја врши енергетската контрола на независен и објективен начин, во согласност со овој закон, начелата за спречување на судир на интереси и со условите пропишани со Правилникот за енергетски контроли на згради (член 41 став (11));

Член 56

- (1) Глоба во износ од [] во денарска противвредност се изрекува за прекршок на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола, ако:
- 1) не ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно во согласност со член 19 став (5) од овој закон и член 43 став (5);
 - 2) не води евиденција за извршените енергетски контроли и не ја чува документацијата за извршените контроли најмалку десет години (член 19 став (7) и член 43 став (7));
 - 3) во рок од 15 дена од настаната промена не го извести Министерството за секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар и регистарот за други правни лица и/или во врска со промената на вработените енергетски контролориво согласност со член 19 став (8), односно член 43 став (8) од овој закон;
 - 4) до 31 декември во тековната година не доставил доказ од надлежен орган за водење на евиденција на вработени лица согласно член 19 став (12), односно член 43 став (12) од овој закон;
 - 5) не доставил до Агенцијата годишен извештај за извршените енергетски контроли во претходната календарска година согласно член 19 став (13), односно член 43 став (13) од овој закон;
 - 6) изработи потврда со која се потврдува дека минималните барања за енергетска ефикасност кои се содржани во основниот проект се во согласност со минималните барања за енергетска ефикасност утврдени во овој закон и Правилникот за енергетски карактеристики или сертификат за енергетски карактеристики со лиценца на која и изминал рокот на важење според член 43 став (4) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола се изрекува за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице на носителот на лиценца.
- (3) Покрај глобата од ставот (1) на овој член на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење дејност во траење до шест месеци.
- (4) Покрај глобата од ставот (2) на овој член на одговорното лице кај носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до шест месеци.

Член 57

- (1) Глоба во износ од [] евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на оператор на електропреносен систем, оператор на електродистрибутивен систем и/или оператор на систем за пренос или дистрибуција на природен гас или топлинска енергија, ако:
 - 1) проценката од членот 21 став (1) од овој закон не содржи мерки и инвестиции за постигнување на трошковно-ефективни енергетски подобрувања на системите за пренос или дистрибуција на електрична енергија, природен гас и топлинска енергија, придружувани со план за нивно спроведување (член 21 став (3));
 - 2) не постапи во согласност со барањето од Регулаторната комисија за енергетика врз основа на член 21 став (4) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговецот поединец се изрекува за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице кај операторот.

Член 58

- (1) Глоба во износ од [] евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на овластено службено лице ако не ги побара анализите, доказите и/или потврдите пропишани во членот 24 став (1), членот 34 став (4) и (6) и членот 37 став (3) од овој закон.

Одмерување на глоба

Член 59

- (1) Одмерувањето на висината на глобата за правно лице, односно трговец поединец се врши согласно со Законот за прекршоците.

XII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Важење на издадените лиценци

Член 60

- (1) Носителот на лиценца за вршење на енергетски контроли издадена пред влегувањето во сила на овој закон продолжува со вршење на енергетските контроли врз основа на издадената лиценца, во времетраењето утврдено во лиценцата.
- (2) Ако во лиценцата од ставот (1) на овој член се утврдени права и обврски кои не се во согласност со овој закон, односно прописите и правилата донесени врз основа на овој закон, носителот на лиценцата ја врши енергетската контрола согласно издадената лиценца, до измена или престанување на важење на лиценцата од страна на Министерството.
- (3) Министерството во рок од шест месеци од влегувањето во сила на овој закон, односно соодветниот пропис и правила донесен врз основа на овој закон, по службена должност ги изменува правата и обврските од постојните лиценци што не се во согласност со одредбите од овој закон, односно соодветниот пропис или правила.
- (4) Постапките за издавање на лиценци кои се започнати пред влегувањето во сила на овој закон, Министерството ги завршува во согласност со одредбите од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ број 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16).

Обврски на лицата од јавниот сектор

Член 61

- (1) Согласно обврската пропишана со членот 11 став (6) од овој закон, лицата од јавниот сектор се должни да определат од редот на своите вработени одговорни лица кои го следат и управуваат со производството и потрошувачката на енергија во зградите и градежните единици во кои вршат активности, како и да ги спроведуваат пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои се одговорни согласно соодветниот акционен план за енергетска ефикасност и задолжени за прибирање и внесување на податоци во информацискиот систем и верификација на истите, или да ангажираат надворешен експерт или друштво за управување и внесување на податоците за производството и потрошувачката на енергија во информацискиот систем, како и други активности поврзани со следење и управување на потрошувачката на енергија, на месечно ниво, најдоцна до 30 јуни 2019 година.
- (2) Согласно обврската пропишана со членот 13 став (4) од овој закон, за просториите и зградите кои се веќе изнајмени во моментот на стапување на сила на овој закон, соодветните договорни органи се должни да прибават соодветен сертификат за енергетски карактеристики од сопствениците на зградите најдоцна во рок од 1 година од денот на влегувањето на сила на овој закон.

Обврски на големите претпријатија

Член 62

- (1) Големите претпријатија имаат обврска да ја спроведат првата енергетска контрола согласно обврските пропишани со членот 15 овој закон најдоцна до 30 јуни 2020 година.

Енергетска ефикасност при пренос и дистрибуција

Член 63

- (1) Сите оператори на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија, природен гас и топлинска енергија кои се обврзани да спроведат проценка на потенцијалот за енергетска ефикасност на нивните системи за пренос или дистрибуција на електрична енергија, природен гас или топлинска енергија во Република Македонија согласно членот 21 од овој закон, се должни да ги достават таквите проценки до Регулаторната комисија за енергетика најдоцна до 31 декември 2020 година.

Спроведување на преглед во однос на развој на пазарот на енергетски услуги

Член 64

- (1) Агенцијата е должна да го спроведе квалитативниот преглед во однос на сегашната состојба и идниот развој на пазарот на енергетски услуги, со одразување на заклучоците од таквиот преглед во националниот Акционен план за енергетска ефикасност, согласно членот 28 став (3) точка 4) од овој закон најдоцна до 31 декември 2021 година.

Анализа на алтернативни мерки при барање на одобрение за градење

Член 65

- (1) Обврската од членот 37 став (3) од овој закон се применува за барањата за одобрение на градба кои се поднесуваат после 1 Јануари 2020.

Донесување на прописи

Член 66

(1) Владата донесува:

- 1) уредба со која се усвојуваат целите за енергетска ефикасност (заштеди на енергија на државно ниво) што треба да се постигнат до 2020 година од членот 5 став (1) точка 1) од овој закон, најдоцна во рок од 180 дена од денот на влегувањето на сила на овој закон;
- 2) уредба со која се усвојуваат целите за енергетска ефикасност (заштеди на енергија на државно ниво) што треба да се постигнат до 2030 година од членот 5 став (1) точка 2) од овој закон, најдоцна до 31 декември 2019 година;
- 3) уредба со која се утврдува обврзувачка шема за енергетска ефикасност од членот 14 став (1) од овој закон најдоцна во рок од 180 дена од денот на влегувањето на сила на овој закон;
- 4) одлука со која го усвојува планот за реконструкција на згради кои ги користат лицата од јавниот сектор на државно ниво од членот 10 став (7) од овој закон.
- 5) Акционен план за енергетска ефикасност за период од три години од членот 6 став (1) од овој закон, најдоцна до 30 јуни 2020 година;
- 6) Стратегија за реконструкција на станбени, јавни и комерцијални згради до 2030 година од членот 31 од овој закон, најдоцна во рок од две години од влегувањето во сила на овој закон;
- 7) уредба за барањата, постапките, условите, генеричките и специфичните барања за еко дизајнот, внатрешната контрола и системите на управување со оцената на сообразност, динамиката и роковите за примената на барањата за еко дизајн, како и другите услови за производите во врска со еко дизајнот на производите кои користат или имаат влијание на енергијата од членот 46 став (2) од овој закон, најдоцна во рок од 180 дена од влегувањето во сила на овој закон.

(2) Владата одобрува:

- 1) Тарифник во врска со енергетските контроли што го донесува Министерството, од членовите 18 став (8) и 42 став (8) од овој закон; и
- 2) Тарифник за добивање на ГПВЕКП што го донесува Агенцијата, од член 25 став (3) од овој закон.

(3) Министерот донесува:

- 1) правилник со кој детално се пропишува содржината и формата на програмите за енергетска ефикасност кои ги донесуваат единиците на локалната самоуправа, начинот на припрема, содржината и формата на годишниот план кои ги припремаат единиците на локалната самоуправа од членот 7 став (10) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 2) правилник за информациски систем за следење и управување со потрошувачката на енергија кај лицата од јавниот сектор од членот 11 став (4) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 3) правилник за МВП од членот 12 став (2) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 4) правилник со кој се уредува методологијата за утврдување на нивото на енергетска ефикасност и другите барања при спроведување на постапките за јавни набавки на стоки и услуги согласно овој закон од членот 13 став (5), во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

- 5) правилник за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор од членот 16 став (5) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;
 - 6) тарифник во врска со енергетските контроли со кои се утврдуваат максималната висина на надоместокот за учество на обука и максималната висина на надоместокот за учество на обука за усовршување на енергетските контролори, како и трошоците за полагање на испитот и за ангажирање на стручни лица за спроведување на обуки и испити од членовите 18 став (8) и 42 став (8) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
 - 7) правилник со кој се уредува начинот на поднесување, потребната документација, постапките, минималните стандарди и посебните барања, како и исклучоците во однос на анализата на трошоците и придобивките од членот 24 став (3) од овој закон, во рок една година од денот на влегувањето во сила на овој закон;
 - 8) правилник за ВЕКП и ГПВЕКП од членот 25 став (8) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
 - 9) правилник со кој подетално се уредуваат договорите за енергетски услуги од членот 27 став (7) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;
 - 10) правилник за енергетски карактеристики на зградите од членот 32 став (1) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;
 - 11) план за зголемување на бројот на згради со приближно нулта потрошувачка на енергија во Република Македонија од членот 38 став (2) од овој закон, во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон;
 - 12) правилник за енергетска контрола на згради од членот 40 став (3) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;
 - 13) правилник со кој подетално се уредуваат постапките за воспоставување и функционирање на системот за верификација како и воспоставувањето на регистарот на државно ниво за сертификатите за енергетски карактеристики на зградите од членот 44 став (4) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон;
 - 14) правилник за означување на потрошувачката на енергија и другите ресурси за производите што користат енергија од членот 45 став (8) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон.
- (4) Агенцијата донесува:
- 1) програма за обука и усовршување на енергетски контролори во индустрија и комерцијален сектор согласно членот 18 став (2), најдоцна до 31 октомври во тековната година за наредниот период од најмногу три години;
 - 2) тарифа за надоместокот за ГПВЕКП од член 25 став (3) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон; и
 - 3) програма за обука и усовршување на енергетски контролори на згради согласно членот 42 став (2) од овој закон, најдоцна до 31 октомври во тековната година за наредниот период од најмногу три години.
- (5) Службата за општи и заеднички работи при Владата подготвува и објавува попис на зградите согласно членот 10 став (2) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.
- (6) Агенцијата подготвува и објавува:

- 1) упатство за применливите постапки и методологии за пресметка за целите на следење и управување со податоци за производството и потрошувачката на енергија од страна на лицата од јавниот сектор, како и за подготовка на годишните извештаи од членот 12 став (5) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 2) упатство со кое се пропишуваат подетални правила за минималните технички критериуми и други параметри кои треба да се почитуваат од страна на договорните органи при спроведување на јавните набавки во Република Македонија од членот 13 став (6) од овој закон, во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 3) упатство со кое меѓу другото дава насоки и инструкции во врска со договорите на енергетските услуги, постапките и документите за припрема и отпочнување на постапка за избор на ЕСКО претпријатија од страна на лицата од јавниот сектор, а особено од страна на единиците на локалната самоуправа, пропишува методологии и правила во врска со преоценките на можните енергетски заштеди, вклучувајќи и модели за студии за исплатливоста (физибилити студии) и други прашања во врска со енергетските услуги и активностите на ЕСКО претпријатијата во Република Македонија од членот 28 став (5) од овој закон, во рок од 9 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- (7) Министерот ја поднесува сеопфатната проценка на потенцијалот за примена на високоефикасно комбинирано производство и системи за централно греење и ладење до Секретаријатот на Енергетската заедница согласно членот 23 став (3) од овој закон, во рок од [] од влегувањето во сила на овој закон.
- (8) До донесувањето на прописите и одобрувањето на актите наведени во овој член се применуваат прописите, правилата и актите донесени, односно одобрени во согласност со Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16).

Влегување во сила

Член 67

- (1) Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ број 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16) кои се однесуваат на енергетската ефикасност.
- (2) Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.